

MŪSU KELIAS

Lietuva
Tėvynė
mūsų...

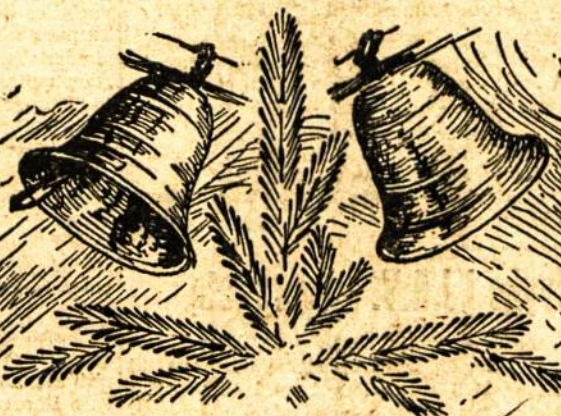
LITHUANIAN NEWSPAPER „OUR WAY“ * AUTHORIZED BY EUCOM HQ, CIVIL AFFAIRS DIVISION

Nr. 75/76 (187/188) IV metal

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, ISEINĄS DUKART SAVAITĖJE

Dillingen/D., 1948 m. gruodžio 22 d.

Kalėdos - mūsų viltis ir ramybė

Kūčių vakaras

O kas užliebs šį vakarą ugnelę
Ir žiburėlį mažą kas, oi, kas?
Kaip tollima žvaigždė — gimtoji žemė,
Kur susilūdydim pavargusias rankas?

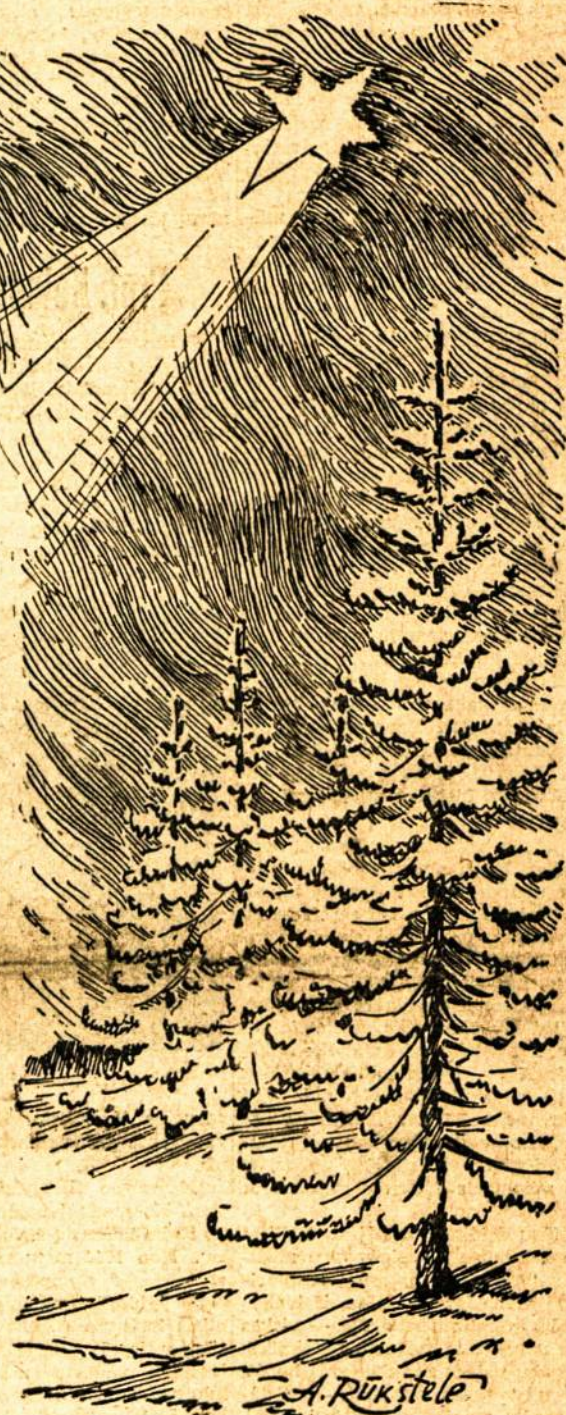
Kur rasime namus? Naktis atėina,
Sidabro žiburius jau žiebė dangus,
Ir šviesios žvaigždės jau į žemę leidžiasi
Tyliai užgavusios vidurnakčio varpus.

O kas užliebs? ... Ir grįžusį iš kelio
Kas kvies sušilt prie židinio liepsnos?
Skalsčiai kibės Kalėdinės traukės...
Bet jos šį vakarą tau ašarom mirgės...

Kažkur toli toli mažą liepsnelę
Ir baigęs neišblėsti židinyje...
Ir neš tave namo baltasis rogių keltas.
Ir būsi tu šį vakarą gimtų namų svetys.

Ir sėsi su savais prie balto medžio stalo.
Skalsčios lempelės šviesoje šienų pirkia kvėpės...
Bet, štai, ir vėl varpai tave vidurnaktį užgavo.
Ir degs žvakelės, degs... Ir ašarom mirgės...

PAULIUS STELINGIS

Penktasis Kalėdų rytas išaušta tremtyje. Jau praslinko amžinybėn ketveri metai, slėgę mūsų pečius. Jie įrėžė žymę mūsų veiduose, pražildė galvas ir neroto dvasią apgaubė tamsiu žydu. Ir vaikstome mes svetimomis pakelėmis, gyvename tebedami tik užami įnamiai. O tuo metu ir gražieji gamtos vaizdai lieka svetimi. Mūsų mintys toje lūkesčio nykumoje vis skrenda į tėviškę. Prisimename takelius, kuriais mažyčiais būdumi nerūpestingai bėgiojome. Prasiskleidžia vaizdas mūsų didžiulios tėvynės Lietuvos, kuri gal daugiau kenčia už mus. Nūdienėje tamsumoje ji šviečia, mums kelią rodo ir įpareigoja.

„Šviesa šviečia tamsybėje, o tamsybė jos neapėmė“ (Jonas 1, 9). Tėvynės melė ir jai pareiga yra šviesa. Toji šviesa glūdi slėpama su Kristaus mokslu. Ji slėpama su krikščioniškąja kultūra, tradicijomis. Mūsų tėvynėje, kai Bažnyčia persekiojama, o tauta merdi skausme, kiekvienose Kūčiose sėda želmos prie kuklaus stalo ir prisimena toli nudangintus. Prisimena ir mus. Jie prisimena nukankintus, Sibiro taigose mirusius ir tuos, kurie kovoja savojo padangėje. Kai prieš Tris Karalius kreida ženklins tris kryžius, jie taps vienu kryžiumi, kurį neša lietuvių tauta.

Toje paniurusioje tamsumoje nesiliausime tikėję į krikščionybę ir į savo tėvynės aušrą. Tuodu klausimai tarpusavyje gyvai susiję. Naujagimis Kristus buvo tremtinis. Jis kentėjo ir mirė, tapdamas auka anuometinės politikos. Gimtė, gyveno ir mirė ne dėl savęs, savo tautos, bet dėl žmonijos. Ir po jo mirties pamazų pradėjo aušti tautoms skalsčius rytas.

Sutemų nesugeba išblaškyti politikai, kurie įstūmė pa-

saulį nūdienėn miglon. JTO posėdžiavusios pasaulinio masto galvos nesugebėjo užgnaužiti nė vieno neramumų židinio. Vienintelis žygis, daręs jai garbę, tai genocido — tautų naikimo pasmerkimas ir teorinis žmogaus teisių užtikrinimas. Trečiajai pilnačiai iš Paryžiaus išsiskirstant, Kanados užsienio reikalų ministeris Lester B. Pearson tarė: „Ši pilnatis pataravo pasaulio jėgoms sutelkti prieš reakcinį komunizmą. Sovietai dabar neparodo paramos ir geros valios, kuri buvo žinoma anksčiau. Ir tai yra tragedija žemei ir mum. Tai yra tragedija, nes gera valia galėjo būti grįstas bendradarbiavimas su tautomis už geležinės užvaros“.

Nūdien trūksta geros valios žmonių, kurie nusizėmę tartų: „Garbė Dievui auštybėse ir žemėje ramybė geros valios žmonėms“ (Lukas 14, 34). Dalis pasaulio paneigia krikščionybę, paneigia gerą žmonių valią. Tuomet telieka baisus karinis rungtyniavimas. Jis lems ne vien būtį atskirų tautų, bet ir krikščionybės ateitį. T. S. Eliot, šiemetinis Nobelio premijos laureatas, tarė (Die Einheit der Europäischen Kultur, 53 p.): „Aš esu tvirtai įsitikinęs, kad Europos kultūra negalės tverti žlugus krikščionybė... Žus krikščionybė — dings mūsų kultūra. O tuomet vėl iš naujo dideliu vargu turėsime pradėti, nes kultūros negalima visumoje perimti.“

Ko mes čia atvykome? Ar vien liūdesiu galime tenkintis, protestuodami prieš mūsų nužmoginimą? Mūsų patriotizmas negali reikštis vien atodūsiu: tėvynėje buvo gera... Visi tremtiniai yra kovotojai. Jie dažnai turi savę išsižadėti, pakilti aukščiau tos paniurusios tikrovės. Savo skurdą ir skausmą jie turi aukoti tėvynei. Kiekvienas veiksmas tebūnie

seikėtas jos naštai palengvinti, priespaudai sutrumpinti. Nebūkime turtuolio vaikai, kurie tėvus myli, kol jų turtus žarsto. Praėjusi karta aukojasi Lietuvai atkurti, mes — jai išlaisvinti.

Ką mes grįžę Lietuvai padovanosime? Pasakojimų apie svetimųjų nuoskaudą, skundą dėl savitarpio nesutarimo ar sutaupytią graši, tautiečiui ašarų nenušluosčius? Daugelis veikia. Bet ar toji veikla pakankama? Gal mums rodosi, kad užtektinai nuveikta. Bet ar buvome vieningi? Ar mažas šapelis nebuvo kilūtimui iškuriuoti?

Ką gerą parvešime tėvynės skausmui mažinti ir jai atkurti?

Mes stovime arti apokaliptinio masto žaismo. Iki šiol tvėrė ir tikėję į šviesą ir tiesą, sulauks aušros. Praėję ketveri tremties metai tebūnie ženklų to prisikėlimo mūsų tautai, aušrai, kuri suburs mus vieningame bare. Tuomet mes galėsime būti ramūs, kai tėvynei tarsime: padarėme, ką galėjome. O Tau dovanojame, ką mes turime brangiausio: savo melę ir patys save — ištvėrusius, nepalūžusius ir daug ko pramokusius. Kai kelsis Lietuva po audros, mes tapsime jos dalelyte. Ir metal silks po metų, Kalėdos po Kalėdų. Jie spartins mūsų žingsnius, nes mes patys sau, o istorija mums primins, ką reikškia prarasti laisvę ir kiek pastangų bei valios reikia jai vėl atgauti.

Tikėjimo į prisikelsiančią Lietuvą akivaldoje, bent savo tarpe Kristaus gimimo šventės proga apsišvieskime taikos ir ramybės šviesa.

G.R.

Sveikinimas nuo Baltijos krantų

Mes pasiūniam sveikinimą mūsų broliams ir sesėms visuose pasaulio kraštuose mūsų garbingo LSS Tarybos nario rašytojo Fausto Kiršos, kuris, Pirmios Tarybos Pirmininko pavestas, sveikino stovyklaujančius skautus ir vadus Baltijos Jubilėjinėje Stovykloje, Timmendorfer Strand:

Ne elinis mūsų šis stovyklavimas. Mūsų žodis, kuras atitrauks jums laiką, skirtas susikaupimui. Ir tas yra būtina! Kas bodisi minties, bodisi galvoti, negali būti pilnintinis skautas, nes skauto šūkis — Dievas, Tėvynė, artimas — nėra medaliai, kuriuos matome, nėra vabalėliai ar kita kuri medžiaga, bet grynai dvasiniai dalykai, apimami mintimi ir širdimi. Šios valandos susikaupimas tenebūnie tuščias paradas, bet dvasinis išgyvenimas. Fizinis žaidimas kelia sveikatą, vidaus išgyvenimas kaupia dvasinį pilnėjimą. Mes esame ir vieno ir kito reikalingi.

Susikaupkime, pamastykime: mūsų gyvenime ryškų trys tarpiniai — kas buvo, kas yra, kas bus. Kaip retai kam, Lietuvos mintyse šie tarpiniai nuolat gyvi, degamai gyvi, jautrūs, net skausmingi, daug kur tragiški.

Tai, kas buvo, mums žinoma. Lietuvų tautos istorija žinoma. Skautijos nueltas kelias žinomas. Visa, kas buvo gražu, mums miela. Ar nepastebime, kad šurpulingai klauku? Ir tai dėlto, kad visa mūsų praeities didybė buvo žmogūdiškai nužudyta prieš mūsų testinumo valią. Šviesi Lietuvos skautijos, kuriai šiandien sukanka 30 metų — Jubilėjiniai metai, Jubilėjinė stovykla — mūsų brangios Lietuvos žemėje naujų valdovų laikoma net nusikaltimu. Ar tai nepažeidžia mūsų darbo, mūsų jausmų? Ne vienas skautų vadovs buvo kankinys ir nužudytas. Daug sesių ir brolių skautų tapo nukankinti ir nužudyti. Skautų vadovų vyr. sktn. S. Rauskas yra Lietuvos skautijos kankinio simbolis.

Lietuva atsikėlė per tautos vadų kančias. Mūsų skautija baisios istorijos plėtos, šalia nuopelnų tautai, šalia žaidimų, šalia šviesių jaunimo išgyvenimų, prisidengė skautų kankinių gedulu. Daug skautų žuvo tie dėl to, kad jie buvo skautai.

Grįžkime prie realybės. Mūsų Jubilėjinė stovykla vyko svetimoje žemėje, net perskelta į dvi dalis: Baltijos ir Alpių. Būtinumo atskirti bet dvasia ir troškimais vieningi. Visi Lietuvos skautai, kur jie šiandien bebūtų, visuose pasaulio kampuose kaupiasi išgyvenimu stiprėti, ryžtis, ir būti vertingais Lietuvos sūnumis ir dukromis.

Mūsų žaidimai saulėj ir Baltijos bangose, mūsų palapinės tarp milžiniškų bukų medžių, mūsų susibūrimas į vieną iškilų šeimą iš įvairių rūgščių tremtinių stovyklų — viskas rodo nepaprastą ryžtumą nepakriksti, nuostabų vidaus susiklausymą budėti amžinai tautos paskirti — tėti tėvų uždėtą vainiką garbei ir kančiai.

Baltijos vanduo nuo Palangos mus prisaidina lietuviškam tvirtumui, Skautų vardui ir garbei dabar didžiausia tyla Lietuvos žemėje. Ten šiandien nedegs nė vienas skautų laužas, ten šiandien tik mūsų nenu-maldomas ilgesys ir tėvynės meilė kaip tremiama šešėlis slenka pramintais tėvų keliais, per savanorių ir partizanų kapus.

Gyvieji nelygioj kovoje kaujas ir žūsta, kad mes būtume gyvi, kad grįžtų galėtume dirbti. Ar tai nėra misterija? Ar apie tai ir žaidžiant saulėj, — prie Baltijos ar Alpe, — galim negalvoti? Žaiskime, kad būtume tvirtesni, žaiskime, kad mūsų akys daugiau rugiagėlių spalvos įgaitytų! Žaiskime, kad mūsų veidai pri-lygtų saulės nudengtų lietuvių artųjų veidams!

Žaiskime žemaitiai, aukštaitiai, kapsai, zanavykai ir dūikai savo tar-mėmis ir papročiais! Žaiskime, kaip mūsų tėvai, rinktinis lietuvių samo-

jumi ir lietuvių dvasios išradinėjimai!

Daug kas svetimųjų trokšta, kad mes pakriktume, išsiblaškytume, atsižadėtume savo tėvynės ir kalbos. Mūsų skautų šeima, daugiau kaip tikim, to nepadarys. Vyresnieji skautai pakankamai turi valios ir pasiaukojimo stiprybės, kad tas atslenkan-tis nutautėjimo vėžys neisibrautų į skautų tarpą. Jaunieji skautukai — tautos pumpurai — tenebūnie palie-sti tremties dvasinių negerovių.

Kad pasaulis patirtų, mes patys sau turim įrodyti alstringą gajumą gyventi, kaip mes gyvenome Lietu-vos laukuose, soduose ir šventovėse!

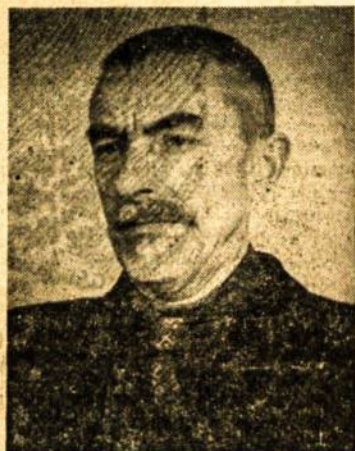
Dievas sergi mūsų žemę: Ošia miškas, žydi gėlės, sveikata. Laisvas žaismas džiaugsmą semia. Tai budėkim sesės, broliai su tauta.

Per stiprybę, per auką, Per pasauli skautų darbo vėliava Jungia skautiškas rankas. Tai budėkim. Amžiais budi Lietuva.

Faustas Kirša

Prof. Kolupaila išvyko į J.A.V. universitetą

4 metus su mėnesiais išgyvenęs tremtyje, prof. dr. inž. Steponas Kolu-paila iš Kempteno lietuvių kolonijos išvyko į Amerikos J.V. Prof. Kolu-paila yra pakviestas į Notre-Dame du Lac universitetą, Indianos valstijoje, dėstyti hidrauliką, hidrologiją, hidrometriją ir hidraulines mašinas, pastatyti hidraulinę laboratoriją ir jai vadovauti. Šiam pastarajam dar-bui profesorius eskizinius planus turi

Prof. St. Kolupaila

paruošęs iš anksto, iš universiteto vadovybės gavęs reikalingus duomenis.

Kempteno lietuviai, išlydėdami prof. Kolupailą į užjūrį, neteko vie-no iš darbščiausių savo kolonijos narių. Nuo 1944 metų rugpiučio mėn. apsigyvenęs Kemptene, prof. Kolu-paila įsijungė į matematinės mecha-nikos instituto A. Ott bendradarbių skaičių ir, iš ankščiau pažindamas instituto vadovus, nekludomas ga-lėjo atsidėti moksliniam darbu. Per metus jis sutvarkė išskaičiuodamas

atsivežtąją Lietuvos vandens hidro-loginę ir hidrometrinę medžiagą iki 1943 metų. Šis 1200 lapų veikalas bus labai svarbus ateityje, projek-tuojant bet kurį vandens jėgos panaudojimą nep. Lietuvoje.

Susikūrus lietuvių stovyklai Kemp-tene, prof. Kolupaila užima vado-vaujamą pareigą keliuose komite-tuose, vėliau gi pereina į švietimo ir mokslinį darbą. Iki savo išvažiavi-mo jis yra skaitęs stovyklos gyven-tojams per 100 paskaitų, gimnazijoje dėstė nuo pat jos įsteigimo dienos. 1946 m. birželio 1 d. įsteigė Aukš-tuosius Technikos kursus ir juose skaitė paskaitas. Tremtyje sutvarkęs ir papildęs, 1947 metais išleido pir-mąją plačią „Hidrauliką“ lietuvių kal-ba. Šiausių darbų prof. Kolupaila, besinaudodamas instituto A. Ott hi-draulinės laboratorijos įrengimais ir jo precizinės mechanikos dirbtuvė-mis, suranda jėginių galingumui nu-statyti iki šiol nežinomą įstrių sro-vių matavimo metodą ir to metodo suprastinimui sukonstruoja kompo-nentinius aparatus, kurie tikslu ne tik įstrių, bet ir nenustatytų kryptių srovėms matuoti. Tirdamas vandens debitų matavimus, Tėgingo jėginės 4 metrų diametro vamzdžiuose yra panaudojęs vienkartinį 25 instrumentų pastatymo būdą. Ir, pagaliau, apie 1.200 vandens malūnėlių taravimų reikia priskaičiuoti prie eilinių kasdienių darbų laboratorijoje.

Liet. Inžinerių Sąjunga Užsienyje, kurioje prof. Kolupaila buvo centro valdybos pirmininko pareigose, Kempteno lietuvių bendruomenė ir skautai išvažiujančiam suruošė iš-leistuves, kuriose profesorius, jam įprastu išradingu originalumu, su gi-liu išitikimu pasiliekantiems palin-kėjo sekančio pasimatymo kempte-niečių suvažiavime Lietuvoje — Vil-niujė ar Kaune.

SKAUTIŠKŲ TAKU

Redaguoja vyr. sktn. A. Krausas

Skautų judėjimas užgniaužiamas

Bolševikų įtakoje esančiuose kraštuose, Vengrijoje, Lenkijoje ir Ce-koslovakijoje, skautų judėjimas ir ten esančios organizacijos visai užgniau-žiamos, jų vadai areštuoti ir visi ry-šiai su Tarptautiniu Skautų Biuru nutraukti. Savo išstojimą iš Pasau-lio Skautų Sąjungos motyvuoja iš tų kraštų perorganizuotos „skautų“, raudonų pionierių organizacijos ne-norinčios daugiau palaikyti ryšių su Tarptautiniu Biuru, nes šis siekia „imperialistinių tikslų“ ir palaikąs „tarptautinį kapitalizmą“. Mums lie-tuviams skautams ta politika visai aiški ir reiškia užuojautą tų kraš-tų kenčiantiems broliams ir sese-rims, kurie šiuo metu nebegali ti-kroju skautišku gyvenimi, bent viešai jį pareikšti. Bet linkime, kad ta būklė greit vėl pasikeistų ir vėl laisvai jie galėtų įsijungti į bendrą pasaulio skautų šeimą.

ANGLIJA

Nesenai Londone buvo skautų suvaldintas veikalas, kurio pasižiū-rėti atvyko 1200 skautų, jų tarpe kaip žiūrovas buvo atsilankęs ir mi-nisteris pirmininkas Attlee.

Anglų senesnio amžiaus skautų organizacijos susijungė į vieną di-delę gildiją. H. R. H. Edinburgo hercogas paskirtas senyvo amžiaus skautų globėju. Tos gildijos narių svarbiausias uždavinys parodyti ber-niukams, kad įžodis bei įsakymas ir vyrams pasilieka visą gyvenimą gal-rėmis.

GRAIKIJA

Skautų vadai Graikijoje savo su-

važiavime, kuriam pirmininkavo pats graikų karalius, išrinko Benakl vyriausiojo skautininku. Graikijos karalius yra savo tautos skautų glo-bėju.

KANADA

Visuotinio Kanados skautų vado-vų suvažiavimo proga sktn. R. Carie įteikė Graikijos pasiuntiniui vertin-gą dovaną graikų skautams, būtent: Baden Powellio knygos „Skautų Va-dovui“ (graikų kalboje) 15.000 egzem-pliorių. Šiuo Kanados skautų dova-notų knygų skaičius kenčiantiems Europos broliams pasiekė nuostabų aukštį — 74.000 egz.

KOLUMBIJA

Kilus neramumams Bogotoje, Pan-Amerikos kongresui posėdžiaviant, skautų vyriausioji būstinė ir gausi skautiškoji biblioteka visai sunai-kinta.

USA

Siauriausia pasaulio draugovė įsi-steigė Point Barrow, Aliaskoje, Draugininkas ir 18 skautukų yra grynai eskimai.

KANADA

Rolphone, Ontario, įsisteigė lie-tuvių Dr. V. Kudirkos skautų vyčių būrelis, kuriam vadovauja psikn. Br. Zolpys.

Winnipege yra 5 Brolijos ir apie 30 Sesių narių. Tikimasi, kad mūsų sąjungos nariai greit susiburs tampresniam organizacijos darbu. Šiuo tarpu suorganizuota choras ir tautinių šokių grupė, kurie pasirodė kariuomenės šventės ir 30 metų skautų jubilėjaus proga.

Skautiškos giesmės

Skautų Himno Konkurso Komisi-ja, peržiūrėjusi atsiųstus projektus, nerado tinkamo projekto himnui, bet du geresnius tekstus pripažino iškil-mingomis skautiškomis giesmėmis.

II-ąją premiją gavęs projektas:

Budėkime, sesės ir broliai, skautybėj.
Kad skleistų rūta ir balta lėlija
Aukščiausiajam — garbei, Tėvynėj — gerovę,
Ir Artimui — džiaugsmą buities kelyje.
Mes mylime gražųjį Dievo pasaulį!
Su paukščiais mes mokame saulę dainuoti!
Prieš skautišką vėlavą įžodį dave,
Žygiuojame Tėviškai laimės ieško!
Sirdy amžinoji jaunystė tezydi,
O veidus tepuošia skaidri šypsenai!
Budėkime, sesės ir broliai, skautybėj,
Kad džiaugtųsi laisve brangi Lietuvai!

Sktn. V. Bražėnas

III-ąją premiją gavęs projektas:

Dievas, artimas, tėvynė
Po skautybės vėliava,
Brolius, seses suvadino,
Žygių laukia Lietuva.
Moklas, darbas ir vienybė
Skamba šūkiu, vis budžiu
Gamtos mellė ir brolybė
Žydi tarp jaunų širdžių
Broliai, sesės, ženkim drąsiai
Po skautybės vėliava,
Dieve, stiprink mūsų dvasią,
Žygių laukia Lietuva.

Stasys Garlauskas

A. VILKAS

SIAUBAS EINA PER EUROPA

ATSIMINIMAI

1945. I. 26. Pirm. ir 27. Antr.

Dirbame prie arklų. Susižvalgome su lenkaitėmis. Jos pradeda kalbinti.

Stasys, gražus žemaitis, turis gerą balsą, kad ir nekaip mokėdamas lenkiškai, pradeda erzinti gražiausiąją.

— Tu vokiečių.
— Ne.
— Kodėl tavo krūtys mažos?

Ši nustemba, valandėlė neatsikvoši ir staiga pučia šakė muštis. Santykiai pasidaro įtempti. Kam žemaitis lepta žodį, tas visą amžių atsimins.

1945. III. 28. Treč.

Sužinome, kad išskelbėsime gal net į Petrapilį su arkliais, kuriuos dabar skubiai rūšiuojame. Karininkai šėsta su len-kėmis. Mūsų viršininkas jaunas, gražus ir labai geras leiten-antas rusas, geriausias, kokį teko sutikti, bet jis paliko tame dvare, kai mes iškėlavome.

Vedame girdyti arklius į gražų, čia vidury dvoro stūk-sančią ežerą. Anoje pusėje kelias. Juo važiuoja mašinos ir tankai. Vienas tiek įkaista, kad užsidega. Mums žiūrėti į savotišką gaisrą ir jo atvalzdą vandenį. Soviniai degdami apgręžinėja, kaip fronte.

Pagrindę arklių vedame komisijai. Kažkas vieną paleidžia į ežero vidų. Jis plaukioja, sukdamas ratu. Luotelių nėra. Mes negalime pagelbėti. Rusai dėl to nesijaudina; jei iš kelių šimtų arklių vienas ir nuskęs, kas čia tokio. Komunistinėje santvarkoje savininkas yra valstybė, bet kur ji yra, ar ji mato mūsų veiksmus, niekas nežino.

Mūsų viršininkai dėl to žuvusio arklio neturės nuostolio, todėl ir nesijaudina. Kariai — ne ūkininkai. Komunistai kariai — tuo labiau ne ūkininkai.

Tik mums, lietuviams, galima žūstančios gyvybės. Žiūrime ir žiūrime. Rusai nė dėmesio nekrempia. Arklys sunkiai unkščia.

— Jau jam mirtis, — nusprendžiame.
Vos, vos kapanoja kojomis. Štai, rodos, išplaukia į kraštą, jau... dugną pasiekė užpakalinėmis kojomis, bet... vėl suka, kvailutis, į vidurį.

Mes dirbame tvarte apie valandą. Neiškenčiame — bė-game žiūrėti: dar plaukioja.

Pagalau — arklys vis dėlto išlipa anoje pusėje į švendry-nus. Net lengviau atsidūstame.

Mes vesime „turėšančias“ kumeles (apie 145). Surįšame už uodegų po 4. Dar reikia sugauti ir prijungti po vieną kumelulą. Bet tie jaunikliai tokie baikštūs, vis šokinėja. Toks darbas daro laukinį ir nemalonų įspūdį. Aš sukuos, ir man tenka vesti tik vienas nusūjęs, mažas erziliukas. Kolona pasijudina. Pajoju. Tas blaurybė besąs piktas: kai noriu užsėsti, jis talkoski įkasti. Jot — kietas. Įsitikinu, kad pėsčias eidamas mažiau tenvuogsiu. Mūsų kolonoje — 44 lietuviai, keli viršininkai rusai ir apie 10 lenkų, sugaudytų pakelėse darbams, nors sovietų valdžia jų neturėjo teisės jų imti.

Mums vadovauja baises staršina: aukštas, raudonas, išpur-tusio veido, žmogūdiškos išraiškos. Jis joja geru, laibu, erži-liuku. Sūkaudamas laksto nuo vieno kolonos galą iki kito. Aš — paskutinis. Užpakaly — vėžimas su mūsų daiktais. Ant jo sėdi su skaudančia, sutinusia ranka Juody. Dėl to „menkinio“ palikti jį gydytis dvare rusams neatėjo į galvą, nes tai prieštarautų jų santvarkos dvasiai. Be to, dar ten sėdi Pienininkas L., storas, inteligentiškos išvaizdos, apie 40 m. vyras, 18 metų dirbęs pieninėje, ir Domas R., nepriklausomybės kovų laikais tarnavęs Lietuvos kariuomenėje ir daly-vavęs kautynėse ties Radviliškio. Jis seniausias iš visų — artl 48 m. Prieky manęs joja Dukšta, buvęs Marijampolės stalius. Jo sūnus Juozukas kažkur kolonos vidury.

Vytas laisvas — neturi arklių. Jojame per Peipiną. „Ku-čeris“ ir Lidžbalis, dar nemobilizuoti, stoviniuoja patvoriais ir šypsoi mane pamatę.

Gatvėje bestovį Algis ir jo motina. Prašau duoti palta.

— Viskas supakuota. Skubiai negalime. Atsiveikinu. Jos akys ašaros.
— Parvežkite mano daiktus, kiek galėsite, ir pusę pa-susykite tėvams, kita — tegul... už parvežimą.
— Gerai, gerai.
Algis dar pačią galiuką kartu ir pasakoja, kad jie galu-tinai pasiruošę ešalonui: jiems leista pasiimti tik po 40 kg.

Dukšta vis murma, kad aš jam pavaryčiau arklius. O man nusibodo.

— Ar aš tarnas tau?
Kaip tyčia pasileidžia viena jo kumelaitė
— Pasiimk, tu tik vieną turi.
— Man nereikia, aš negobšus.
— Leitenantas liepė, — šaukia iš vėžimo Domas, — jei nenorėsi geruoju, jis tave, sakė, sutvarkys.
— Jūs, seniai, padlaiziai, tik skusti ir kurstyti temokate, — užpykstu, bet kumelaitę palimu. Abu arkliai gerai sugy-vena, ir man net geriau, nes kumelaitę galiu joti.

Pradžioje, kol arkliai nepripratę tokiu būdu, surišti už uodegų, eiti, daugeliui atsitinka juokingų numerių; eis eis arklys, staiga susigalvoja sustoti, juo jį smarkiau patempia, juo labiau šoka į šalį ir išplėšia pusę uodegos priekiniam. Išgėręs Balsusis Staršina, smarkiai prijokęs, pasakoja lei-tenantui (anas gerasis liko dvare; čia kitas), sėdinčiam ant vėžimo kartu su Domu ir kitais:

— Pardaviau lenkui arklių... bohumat (jis buvo vienin-telis mano sutiktas rusas, kurs nuolatos keikėsi šituo bal-siausiu pasaulio keiksmu), už litrą degtinės, che, che... Jis mano, ...bohumat, kad už litrą degtinės jis nupirks raudon-armietį. Aš jam tik parodžiau automatą. Aš jį, „svolačių“, nušausiu. Už degtinę, ...bohumat, nori nupirkti raudon-armietį!... Išsaudysiu lenkus...

Pakeliai sėdinėja vokiečiai — išbadėję, apiplyšę, suvel-tais plaukais, suglamžyti rūbais. Juos ištiko toks pat ili-mas, kaip kadaise žydus.

Jis paspaudžia grakštųjį, smulkųjį eržiuliuką ir nujoja į kolonos priekį. Nors leitenantas lapsniu vyresnis, bet — aš pasyvus asmuo. Mes spėjame, kad Staršina — buvęs pa-trukas.

Žmogaus paskutinė proga

Dvidešimt šešios pasaulinio vardo asmenybės bendrai parašė knygą, pavadintą „Paskutinė Proga“, kuri išleista Amerikoje šį lapkričio mėnesį. Knygos paskirtį galima suprasti iš šios šalutinės antraštes: „Vieno žmogaus klausimas, kurio nusvers mūsų likimą — Tarptautinio vardo autoritetų atsakymai“.

Bostone leidžiamas Amerikos unitarų žurnalas „Christian Register“ gavo pirmąjį klausimą. Knygos redaktorė yra Clara Urquhart, Londone. Čia patiekiamas „Christian Register“ vertimą:

Klausimas:

Iki šios dienos daug buvo kalbama apie reikalingą sukurti vieną pasaulį šioje planetoje. Šiuo metu pastebima beveik nenutrūkstama progresu vykstanti tendencija persikelti iš pasaulį į dvi dalis. Turint galvoje faktą, kad trečias pasaulinis karas veikia tikrai priverstų prie žmonių rasės, kokią mes pažįstame — tai yra vadinamą jos civilizaciją narių — visiškai išnaikinimo, kaip, jūsų nuomone, galima išvengti visiško skilimo ir tokio karo pavojaus?

Atsakymai:

EMIL BRUNNER: Vieno Pasaulio idėja — pradėta Mr. Wendell Willkie propaguoti, mano manymu — yra graži savaime: dar daugiau, tai yra paskutinė viltis. Tačiau, kaip politinė ir kultūrinė programa šiuo momentu, manau, ji yra labai pavojinga iliuzija.

Aiškliai įmatyti tą neperžengiamą prarają tarp totalitarinio komunizmo programos ir Vakarų kultūros tradicijų yra gal būt vienintelė apsauga prieš naują pasaulinį karą; visos optimistinės pastangos surasti vidurinę kelią tarpe tų dviejų priverstų — su beveik absoliučiu tikrumu — prie naujo konflikto. Tvirtas Vakarų valstybių pasipriešinimas bus išreikštas neabejojamai ir įtikinamai.

PEARL BUCK: Tuojau po Antrojo Pasaulinio Karo buvo trumpas periodas, kurio metu Vieno Pasaulio sąvoka gal būt būtų galėjusi virsti praktiška realybe. Rusija iki tam tikro nežymaus laipsnio buvo išėjusi iš savo izoliacijos. Ji jautėsi pasirodusi būti šiek tiek pripažinta taikos meto sąjungininke. Jungtinės Valstybės buvo padėtyje, kuri yra vienintelė istorijoje, ji buvo turtingiausia ir galingiausia tauta ir, be to, ji turėjo visų tautų, įskaitant Rusiją, simpatijas ir pasigėrėjimą. Nelaimė Jungtinės Valstybės nebuvo pasiruošusios toliau neturint sau palyginimo padėčiai. Jų gyventojai vargiai teįsivaizdavo tą padėtį ir jų vadai nebuvo pasiruošę imtis to pasaulinio nusistatymo, kurs būtų pastoviam laikui laimėjęs Vakarų demokratijų pusę pasaulio tautos ir to pasėkoje būtų padaręs komunizmo plitimą neįmanomu. Tokio pasaulinio nusistatymo viltis pradėjo sparčiai nykti tuojau po San Francisco konferencijos ir buvo galutinai baigta Winston Churchillio kalba Fultone, Misouri. Nuo tol konfliktas su Sovietų Rusija pasidarė nebeįsivengiamas.

JOHN DON PASOS: Man atrodo, jog esama bendro nesusipratimo — ypatingai tarpe „geros valios žmonių“, t. y. viešosios nuomonės formuotojų, profesorių, vedamųjų straipsnių rašytojų, geradarių ir pan. — dėl problemos pobūdžio, esą mil-

žiniškas Kremliaus mašinos didėjimas pasauliui užkariauti jau pradėjo žygi prieš likusią pasaulio dalį. Mano nuomone, yra visiškai klaidinga kalbėti apie Jungt. Valstybes ir Sovietų Sąjungą lyg tai būtų panašios, bet priešingos pajėgos. Lygiai šiuo metu, kai Amerikos ir Britų bendruomenės sistemos įrodė savo sugebėjimą pasiekti įvairios rūšies suderinimų taikingomis ir dėlto daugiau ar mažiau racionalinėmis priemonėmis, mes susiduriame su neapsakomai efektingu metodu dominuoti ir eksploatuoti žmonių mases, panaudojant mūsų dorybes lygiai mūsų blogybes mums patiems nugalėti.

Visiškai nėra negalima, kad Stalinas laimės ten, kur Hitleris pralaimėjo. Karas prieš Staliną bus toks pat žingsnis civilizui pasaulio tvarumui nustatyti, kaip kad buvo karas prieš Hitlerį.

Modernioji industrinė bendruomenė turi surasti formulę laisvei, kuri būtų tiek pat agresinga ir efektinga, kaip komunistų formulė nelaisvei, priešinga — mes visi tikrai pateksime po jungo ir tai labai greitai ir visos tos įdomios problemos, iškeltos šiuose klausimuose dėl to darosi labai akademiškos.

CHARLES JOURNET: Plyšys tarp Rytų ir Vakarų bus išlygintas tik tada, jei ir kuomet dvasinių vertybių buvimas virš laiko ir istorijos — t. y. vertybių, kylančių iš tikėjimo sielos dvasingumu ir nemirtingumu, vardan ko žmogus yra sutvertas pagal Dievo paveikslą — bus išpažintas ir skelbiamas abiejose pusėse, pakankamai didelio žmonių skaičiaus, kad pasikeistų istorijos gravitacijos centras, perkeltas į šios jėgos bei libido dominandų pirmavimą, kuriame tas centras šiuo metu yra, į teisės ir meilės (arba geradarybės) pirmavimą.

TRYGVE LIE: Nesąmoninga ir pavojinga yra valdinti štrausą aki-vaizdoje šiandien pasaulį skaldančių skirtumų. Tuo pačiu ypatingai pavojinga yra koncentruotis į mintį, jog tie skirtumai yra galima išspręsti pagėga.

Mums visiems yra svarbu visiems laikams atsiminti, kad pagėga (smur-

tas) negali išspręsti problemų, kurios šiandien dominuoja tautas. Vienintelis tų problemų išsprendimas yra kietas darbas, kantrybė, geraširdiškumas kitų atžvilgiu ir apgalvotos, apskaičiuotos bei progresyvios pastangos mūsų draugžmonių ir draugų tautų ekonominiams bei socialiniams sunkumams. Tokių pastangų progresas bus neišvengiamai lėtas, tačiau istorija turėtų mus pamokyti nenusivilti dėl to lėtumo.

Per Jungtinių Tautų medumą mes turime koncentruotis konstruktyviai taikai. Jei bendromis pastangomis mes įstengsim duoti pasaulio tautoms pilną galimybę padoriai egzistencijai, mes įrodysime, jog taika apsimoka ir sukursime atmosferą, kurioje pasaulinis karas pasidarys neįgalimas.

PABLO MARTINEZ DEL RIO: Aš manau, kad visiškai skilimas gali būti išvengtas tik tuo atveju, jei Vakarai išlaikys prieš Rusiją žymią militarinę persvarą. Nudėvėtoji frazė „si vis pacem para bellum“ labai dažnai atvedė prie karo, bet aš manau, kad šiuo ypatingu atveju tai yra tik vienintelis kelias jam išvengti. Aš žinau, kad tame glūdi baisus energijos eikvojimas, kurį tenka atitraukti nuo kitų tikslų pasiekimo, tačiau turint galvoje rusų ideologijos imperialistinį charakterį, aš deju, nematau kitokio vaisto. Pagaliau, aš tikiu, kad kaip aš jau sakiau, demokratijos laikosi politikos „gyventi ir leisti gyventi“ — ir jos tos jėgos nepanaudos piktam. Be abejo, tokia militarinė išteklių spartinimo politika turi būti kombinuojama su nenuilstamomis pastangomis siekti socialinio teisingumo ir socialinio saugumo, turint galvoje ne politikos išrovimus, o paprasčiausiai mūsų pareigą savo draugžmonėms.

MAX PICARD: Šių dienų žmonės pradeda į viską žiūrėti atskirai ir iš dalies (fragmentais). Jis įstengia įmatyti tik fragmentus: tai yra jo požiūrio būdas. Jis jau nebetamato, kas jungia, vienija, net jei taitai yra čia pat. Jis nebepaiso dalykų, kurie palaiko krašto gyventojus drauge, bet tų, kurie juos skiria. Jis pirmoje eilėje mato kontrastus tarp klasių ir rasų; jis nemato, kad, bendrai, krašto gyventojai taikingai sugyvena greta vienas kito.

Tas pats yra dviejų tautų santykių atveju: jis žiūri tik to, kas jas skiria, o ne to, ką jos turi bendra, kas prašoka tuos skiriamuosius faktorius.

Norint padėčiai pagelbėti, tektų pakeisti visą būdą, kuriuo žmonių būtybės šiandien žiūri į dalykus. Bet kaip taitai padaryti? Visas mūsų mokslas, mūsų menas, mūsų ekonomija, visos mūsų mūdienės gyvenimas yra nukreipti į tą tašką, kur dalykai pasidaro suskaldyti, o ne į tą tašką, kur jie susilieja. Nesantaika ir karas yra tokios dalykų padėties bendrakeleiviai.

BERTRAND RUSSEL: Dabartinis pasaulio suskilimas į du blokus yra, mano manymu, išimtinai Rusijos kaltė. Yra tiesa, kad šiuo metu Jungtinės Valstybės yra labai daug priešrusiško jausmo; tačiau tokio labai menka buvo 1945 metais, ir jei Sovietų vyriausybė būtų buvusi bent kiek sukalbama, labai menka jo būtų ir šiandien.

Vienintelis kelias, kokį aš įmatau, išvengti pasaulio suskilimui į du blokus yra tai, kad Vakarų Europa įsteigtų trečią bloką, pasilaikant tokiu nepriklausomumo laipsniu, kurs tokio bloko suformavimą padarytų galimu.

ADRIEN TUREL: Pradedant, pastebėjime, kad nuo 1500 iki 1800 metų visas žemės paviršius — politiskai ir ekonomiškai — buvo pajungtas Europos monopolistinei hegemonijai. Mažasis Europos subkontinentas sudarė tokią jėgą viršūnė, kuri, nors ir pilna plyšių, kylančių dėl įvairių rivalizacijų, tačiau galėjo reikšti monopolistines pretenzijas į likusią žemės paviršiaus dalį, įskaitant kolonijų teritorijas, kurių pasidalinimas dar turėjo būti išspręstas. Nuo Napoleono I žlugimo ta pasaulinė hegemonija nustojo egzistavusi.

Su stebinančiu sutartinumu didieji devynioliktojo amžiaus galvotojai — Goethe, Johann Jakob Bachofen, Alexis de Tocqueville, John R. Seeley ir kt. — numatė, kad negalaujančių civilizacijos vakarų kultūros valstybių hegemonija turės užleisti kelią dviem sparčiai augančioms super-pajėgoms, Rusijai ir Jungtinėms Valstybėms. Taitai ypatingai ryškiai išreikšta Seeley knygoje „Anglijos ekspansija“ (1883). Priešingai izoliacionistų propagandai, kaip tai Baldwin Smitho, kurs skatino, kad Anglija išmestų per bortą savo kolonijas, kaip visiškai nereikalingą balastą, Seeley nurodinėjo, pabrėždamas visu rimtumu, kad Anglijai reikalinga yra (jei ji nori išvengti pažeminančio kelių Vakarų valstybių likimo, kaip pvz. Prancūzijos ir Vokietijos, kurios sparčiai augančios Rusijos ir Amerikos galybės dėka liko nustumtos į nykštukų valstybių padėtį kaip Olandija, Belgija ir Danija) konsoliduoti bei vystyti savo kolonialinę imperiją, kad Commonwealth (Tautų Bendruomenė) išsilaikytų atitinkamame didumo laipsnyje su tomis dviem naujomis super galybėmis.

Žiūrint iš šios naujosios pajėgų konsteliacijos perspektyvos požiūriu neturi kito išaiškinimo, kaip vyksmas tų struktūros modifikacijų, kurios jau buvo permatytos devynioliktojo amžiuje. Vakarų Europos politika net šiandien dar nenori su tuo sutikti.

Kadangi Rusija ir Jungtinės Valstybės nuo šiol turi būti laikomos valstybėmis paveldėtojomis, siekiančiomis beatodairiškai dominuoti Vakarų Europai, seka, kad jos ir bus

Biografinės žinios

Emil Brunner yra Šveicarijos teologas, Zūricho universiteto prof. ir rektorius, eilės knygų autorius.

Pearl Buch, Amerikos rašytoja, ir mūsų skaitytojams pažįstama iš jos knygų apie Kiniją, be to „Jungtinių Tautų Pasaulis“ (United Nations World) redaktorių kolegijos narys.

John Dos Pasos, Amerikos novelistas, eilės knygų autorius.

Charles Journett, Šveicarijos teologas, buv. Friburgo dvasinės seminarijos profesorius, eilės knygų autorius.

Trygve Lie, norvegas valstybininkas, Jungt. Tautų general. sekretorius.

Pablo Martinez del Rio, antropologas, istorikas ir auklėtojas istorijos profesorius Meksikos universitete.

Max Picard, šveicarų medicinas ir psichiatras, be kitų parašęs knygą „Hitleris mūšyse“, perspėjančią prieš pavojingas tendencijas modernioje psichijoje.

Bertrand Russell garsus britų filosofas ir matematikas, eilės knygų autorius.

Adrien Turel, šveicarų istorijos ir filosofijos knygų autorius.

Clara Urquhart, „Paskutinės Progos“ autorė, kilusi iš Pietų Afrikos, per šį karą dirbusi Pietų Afrikos Raud. Kryžiaus sekcijoje, paskutiniu metu buvusi displaced persons (DP) veikėja Vidur. Azijoje ir Europoje.

tos, kurios toliau vykdys Europos kultūros procesą. Nežiūrint visų skirtumų, kuriems fanatizmas teikia ypatingo svorio, tos dvi super valstybės — kiek taitai liečia jų politinę struktūrą — turi daug daugiau bendra savo tarpe, negu bet kuri jų turi atskirai su bet kuria senosios Europos santvarkos valstybe.

Nei apie Ispaniją, nei apie Prancūziją, nei apie Bismarcko Vokietiją, nei apie Angliją negalima pasakyti, kad jos — kaip Jungtinės Valstybės ir Rusija — būtų pasukusios savo kursą mašinos linkui visagalybės.

Nėra ko sakyti, kad tokia nauja ambicijos rūšis iš Jungtinių Valstybių ir Rusijos pusės slepia savyje didelį konflikto pavojų, bet taitai pat ir atitinkamas sintezės galimybės.

Knygos autorė, Clara URQUHART, epilogo pabaigoje sako:

Nėra bergždis darbas fiksuoti tokias idėjas, kaip jos išreikštos šiose skiltyse ir knygoje „Paskutinė Proga“. Net tuo atveju, jei lemta įvykti blogiausiam ir jei tamsybės amžius vėl apgaubtų buvusią civilizaciją pasaulį kiekvienas tos civilizacijos užfiksavimas darosi svarbus. Mat, jei civilizacija šiandien žlugtų, rytoj gims jos ipėdinis, kadangi viskas glūsiame pasaulyje yra tik mirimų ir gimimų ciklus. Kai renesansas praėdė, jo skelbėjai gaus įkvėpimo iš to, ką geriausiai praėjusios galvotojai pasakė apie savo laikus. Niekas negali pasakyti, kas iš daugybės šių dienų užrašų išliks, bet mūsų nuomone tai ir yra pareiga tuos užrašus kiek įmanant dauginėti, o ne juos mažinti.

Vertė J. Pronskus

J. Švalstas

Mes gyvenam...

Gomurinių juokų kvatojo Prysmanas, matyti, labai patenkintas savo sąmojom.

Durys vėl prasivėrė, bet ne taip drąsiai ir laisvai. Kištėlė papūrusi meli šviesiaplaukė galvutė.

— Kažin, ar Romka namie?

— Aš čia, Birute. Eik!

— Gal nepatogu dabar?...

— Kas jums, panele Birute, tokių nesąmonių pripūtė?

Į mūsų kompaniją — visada!

Drąsiai vyruvo Prysmanas. Rodos, jis čia galingiausias ir vienintelis to kambario šeimininkas tebuvo.

Prie Prysmano kompanijos diplomatiškai prisijungė ir ekonomistas. Ant Unrros prekių dėžės, vaizduojančios naktinę šėputę, atsirado solidi bonka, silkės, agurkai, pora svogūnų, stovyklos konservai ir džiugiai gaivinančios CAMEL cigaretės. Kaip dipti prabanga, daugiausia buvo taupomos jos gerom, džiaugsmą teikiančiom moterim. Jų nestigo nei savo nei estų ar latvių sekcijoje, pagaliau ir vokiečių sektoriuje.

Birutė pastoviai draugavo su Paručiu, bet ji nesišalino ir kito jai patrauklesnio vyro. Ji gyveno vadinamojo magdalliečių prieglaudoj, kur buvo įkurdintos išnykusios Luftwaffe's merginos. Daugelis jų suklaidintos, o kitos lengvabūdiškai leidosi gabenamos į Vokietiją. Čia daugiausia buvo panaudotos jos orinės apsaugos tarnyboje. Po karo pamestos ir nereikalingos turėjo glaustis bendrose tremtinių stovyklose.

Mūsų vyrų džiaugsmas moterimi, romantiniu ar šeimyninės laimės požiūriu, buvo savotiškas ir kasdieniškai suprantintas. Jis laikėsi kareivinių aplinkos nuotaka ir potroškais: valandėlė išsiblaškyti, smagią pagyventi, o paskum — gal visai pamiršti, gal ilgėliau susirūti. Dvasiškai ligėtis moters, džiaugtis ar kentėti dėl kilniosios meilės išgyvenimų mūsų tarpe viešai buvo pasmerkti, kaip kvailis ir nemodernu. Ideali moteris buvo smarkiai sužalota, beveik užmušta. Ją nušaudė karo sukrėtimai ir žiauri dabartinė tikrovė. Bet moters

(4) vietos vyro gyvenime niekas neužėmė. Ši tuštuma dažnai nyki ir skaudi. Moterų tema labai aktuali. Nuolat savo pasikalbėjimuose visai nejuokiomis nukrypstam ton pusėn. Tik mintys ir žodžiai neskandūs, berniški grubūs.

Labai paprastai likusieji pažiūrėjo dabar į mūsų, tiksliau sakant, į bendrojo kambario viešnias ir į visą tą anų savybės susibūrimą. Vilkutis atsidėjęs kamavo A. Herlito „Anglų kalbos vadovėlių“. Uldukis knibinėjo apie savo lagaminą ir niūniavo. Visada jis, kai tik vienas pasijunta, dainuoja arba niūniuoja. Vienos dainos niekad nebaigia. Vis griebiasi naujos, iš pradžių ar iš vidurio.

Pirmiau tyliai dainavo:

Mamyte, nupirk man žirgą,
Gražiausią žirgą iš visų...

Paskum pradėjo:

Prie kranto aš iriuos, iriuos...
Su verpetu grūmiuos...

Iš priešingos kertės pašaipiai žvilgtėrėjo Stefa.

— Ponas Ulduki, o liūdniau argi nebegalėtum? Fui kokios neįdomios tamstos dainos! Toks vyras, rodos, mūsų „Sietyne“ valdini dar ir chore dalyvauji... Daug gražiau ir linkmiau galėtum padainuoti.

— Ar tamsta išgirdai? Keista...

— Aš visada, net už sienos būdam girdžiu, kai tamsta dainuoja!...

— Juokinga...

Stefa kokietaudama šelmiškai pamerkė, bet Uldukis labiausiai tebebuvo susirūpinęs savo lagaminu.

Aš irgi susidomėjau:

— Jonai, kuo taip labai užsiėmęs?...

Gana flegmatiškai jis dėsto:

— Tai... Štai atsirado klausimas, kuo remiantis lagaminu viršus visai nebesilaiko. Kyla labai konkreti problema: reikia pataisyti. Bet kaip? Aišku kaip. Varsčiai reikia įdėti. Bet kur tie varsčiai? Senieji, rupūžės, jau surūdijo ir nulūžo... O vokiečių krautuvėse, nors pasikark — nieko dora nerasi. Kam čia atidėlioti — einu ryt ieškoti!

Jis taip griežtai ir įtikinamai sako, jog aš tikiu, kad suras. Jam sekasi, jis laimingas. Nuolat, kas tik reikalinga, eina ir suranda — ne tik sau, bet ir kitiems dar. Už poros kilometrų nuo stovyklos miestai. Ten didžiausi griuvėsiai, šiukšlynų plotai. Kas tik netingi, visuomet tose savytose knaisiojasi. Daugiausia, be abejo, sutiksi ten vokiečių. Kokie jie patenkinti dabar, nors keletą surūdijusių vinių suradę.

Mūsų kambario kompanija gyvėja. Jau ir moterys įkaištusios. Jos garsiai šneka ir daug kvatoja.

Stefa, a la kabaretinė daininkė, gyvai besikraipydama užtraukia:

Zinau aš vyrų skonį,
Kur baltinių šypsonė
sudaro viską, viską.
Tokiam parodyk vos apatinuką,
Tuojau jis prašo mano kelių,
o paskum, paskum...

— Bravo, ponute! Oi bravo! Kaip pašėlusiai teisingai... Uldukis taip pat artistiskai kraiposi ir juokiasi.

Linksmam kampely jau priėjo tokį punktą, kada daina nesuvaldomai veržiasi. Kiekvienas siūlo savąją, kiekvienas griebiasi smarkesnės, nuotaikingesnės.

Bendram trūkšme ir kleiges staiga išsiskiria Prysmanas.

— Dabar, bičiuliai, užplėskim mūsų Romkos žodžius ir melodiją. Aš trauksiu, o jūs gyvai pritarkit. Tik stikluokel rankose kad pilni būtų!

Kambario nykumoj maloniai reikšėsi sultingas baritonas.

Prie vyno ir taurių džiaugiamės, draugai!
Ar šandien čia svarbu rytdienos vargai.
Tad gerkim ir daužkim!
Kad sielų lėpsnotų,
Kad lūpose saldu būtų.

Mūs dienos be saulės, o naktys — petamsių angai.
Keliaujam ir dūžtam, kaip jūros banga.

Tad gerkim ir daužkim...

Ne visas prie galo, ne visas jau žuvo, —
Stiprybės, draugai, surasim, kas buvot!

Tad gerkim ir daužkim...

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Istorinis mūsų tautos pašaukimas

AMŽINAS ALIARMO STOVIS. KOVA TĘSIASI TOLIAU. PRAEIS LAIKAI SKAUSMŲ KRAUJUOTI...

(5)

Rašo Vyt. Alantas

Dėl savo geopolitinės padėties lietuvių tauta yra priversta visą laiką budėti. Tai yra kažin kas panašu į amžiną sargybą Rytų ir Vakarų kryžkelėje. Mes galime kad ir kažin kaip norėti taikos, bet tai ne nuo mūsų priklauso. Rusų imperializmas braunasi prie Baltijos jūros, germanų ekspansija — į Rytus. Taip buvo praeityje, taip yra šiandien, taip pasiliks ir ateityje. Lietuva turi gyventi amžino aliarmo stovyje. Nenorėdama paskeisti slavų arba germanų jūroje, ji privalo amžinai kovoti. Senoji Lietuva kovojo kardu, naujoji — kultūros ginklu. Trečios išeities nėra. Net ir tais laikais, kad Lietuva buvo kariskai galina ir vaidino lemiamą politinį vaidmenį Rytų Europos erdvėje, ji privalėjo vesti ilgus ir visais atžvilgiais brangius karus dėl savo egzistencijos išlaikymo. Kas Lietuvos istorijai yra ypatingai būdinga, tai amžini pavojaus jos egzistencijai. Lemtinga būti ar nebūti problema ne kartą buvo atsistojusi lietuvių tautos akyse, tik gal ji nebuvo tokia akivaizdi, kaip šiandien.

Kova tęsiasi toliau. Šių dienų žiauri tikrovė, atrodė, paneigia kultūrinio ginklo sėkmingumą. Kaip galima kovoti kultūrinio ginklu, kai tauta naikinama fiziškai? Kaip tauta gali atlikti savo istorinę paskirtį, kai jai į krūtinę įremtas durtuvas? Ką reikšia vandalui kultūrinės vertybės? Ir ar ne ta pati šių dienų tikrovė rodo, kad su priešais vis dėlto tenka kovoti ne kultūrinio, o ginklu pilna to žodžio prasme? Ir ar ne tas pats likimas būtų Lietuvai ištikęs, ar ji būtų turėjusi aukštesnę ar žemesnę kultūrą?

Tuos klausimus šiandien mes galime statyti visi pagrįstai. Ir, deja, reikia apgailestauti pasakyti, kad kilusi audra nepasigali nei kultūringiausių tautų nei brangiausių kultūros paminklų. Pajudėsi karo mašina savo ratalais sutraiškė viską, kas tik pakliūva į jos pakelius: žmonių gyvybes, turta, tautų laisvę, rafinuotiausius kultūros paminklus ir t.t. Aukščiausios kultūros tauta, gyvenanti nepalankiose geopolitinėse sąlygose, nėra apsaugota nuo būtinybės griebtis ginklo, kilus audrai. Kitaip sakant, kad ir aukščiausia kultūra negalima tautos užsūsti ant minkštų

pacifizmo priegalybių, raminantis ta mintimi, kad kultūra pati savaime apsaugos valstybę nuo visokių išorinių pavojų. Be abejo, tai yra liūdnas faktas, nedaras garbės XX amžiui, bet jis reikia konstatuoti. Net ir didelės bei kultūringos valstybės, kaip kad, sakysime, Prancūzija per paskutinį karą, turi kartais išgyventi nugalėtųjų prispaudą, o kartais ir žūti. Mažoms valstybėms tie pavojai dar didesni.

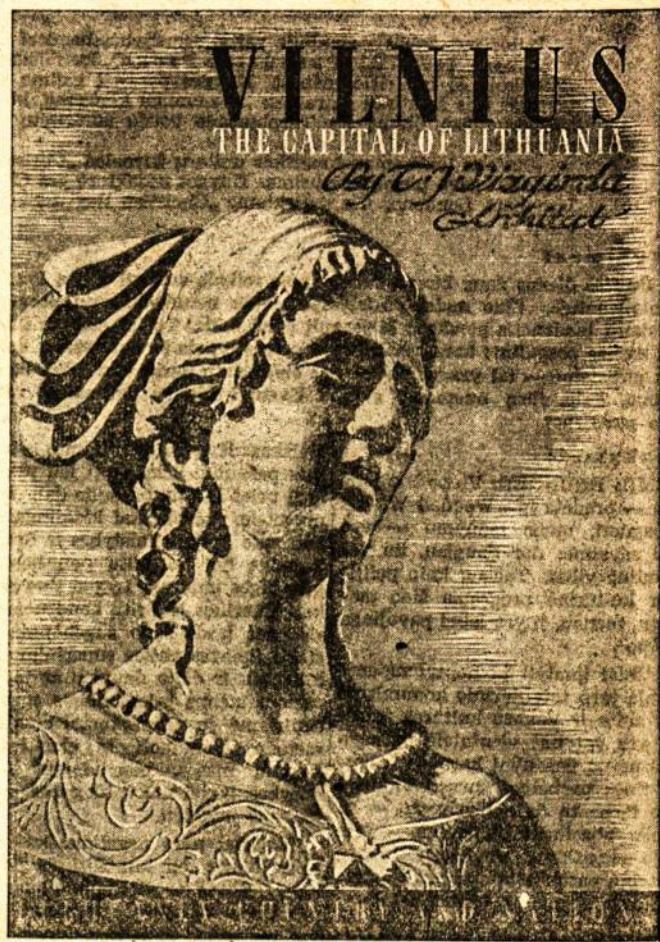
Lietuva, kartu su daugeliu kitų Rytų Europos valstybių, šiandien išgyvena sunkios prispaudos laikotarpį. Bet mes aukščiau pastebėjome, kad į tą prispaudą reikia žiūrėti kaip į laikinę blygę. Mes patys taip žiūrime, taip žiūri ir kiti. Dabartinė padėtis mums galėtų tapti pražūtinga tik tuo atveju, jei tos jėgos, kurios šiandien laiko sukaustuosios Rytų Europą, užvaldytų pasaulį. Bet mes tuo netikime, nes laisvę mylinčiųjų tautų frontas organizuojasi, ir mes nemanome, kad jis būtų nugalėtas. Jei taip, tai ir mūsų viltis atkurti savo valstybę nėra dingusi.

Gal būt, nebe taip toli tas laikas, kada mes galėsime padėti karda ir vėl imtis kultūrinio ginklo, lietuvių tautai, kaip ir daugeliui kitų tautų, pasauliniai sukrėtimai ir smurto laikiniai išgalėjimai gali sutrukdinti istorinių siekimų vykdymą, bet negali jų užgniauzti. Po audros turi vėl saulė pasirodyti. Praeis laikai skausmų kraujuoti... Lietuva per savo ilgą istoriją daug išgyveno sukrėtimų, okupacijų ir prispaudų, kurios vienaip ar kitaip formavo lietuvių būdą, vienaip ar kitaip dorėjo jo gyvenimo sąlygas, bet neišmušė jam ginklo iš rankų ir nepaklaidino klystkeliuose taip, kad jis nebūtų suradęs kelio į savo istorinio pašaukimo vykdymą. O tai atsitiko dėl to, kad Lietuva yra amžina, tuo tarpu kai smurtas yra panašus į vėtrą, kuri gali daug ką nuslaubti, bet kuri pagaliau susinaikina pati save.

Ak, žinoma, šiandien mes esame išblaškyti ir tebeblaškomi po pasaulio užkampius, mes nešiojamės savo sužeistose krūtinėse nerimą, tėvynės ilgesį ir susirūpinimą rytojumi. Bet jokie priešų siautėjimai negali išplėsti iš mūsų širdžių mūsų proseniųjų palikimo — senų, į amžių glūdumą nusidriekusių mūsų valstybingų

mo tradicijų, mūsų didingos, romantinė aureolė apgaubtos praeities, mūsų senos kalbos, papročių, tėvynės ir laisvės meilės ir t.t., ir t.t. Tas palikimas mums yra juo brangesnis, kad ir mes patys savo smegenimis bei rankomis jį praturtinome per nepriklausomybės laikotarpį. Mes turime dėl ko kovoti ir turime į ką atsiremti, tiesdami tiltus į ateitį.

Jau daugelis mūsų tautiečių atsikūrė Amerikoje, Kanadoje, Australijoje ir kur kitur. Gal būt, vienas kitas ir nebūtinai išsikurs svetur, bet nė vienas mūsų neprivalo pamiršti kelio atgal. Tėvynė, lyg gera motina lauks mūsų sugrįžtant. Reikės daug rūpestingų rankų jos žaizdoms gydyti, jos sodyboms bei miestams atstatyti. Ne kieno kito, o mūsų pačių pareiga bus atstatyti savo tėvynę dar gražesnę, turtingesnę ir garbingesnę. Reikės toliau tęsti savo proseniųjų darbus, t. y. gyvendinti toliau mūsų tėvynės istorinį pašaukimą. Kiekviena darbo ranka bus reikalinga. Laisvės valanda išmūšė, ir tie, kurie šiandien kala prie kryžiaus mūsų tėvynę, patys susilauks atitinkamo atpildo už savo darbus. Smurtas negali būti įamžintas. Ir, gal būt, ta mūsų su tokiu ilgiesiu bei nekantumu laukiama išsilaisvinimo valanda nebe už kalnų... (Pabaiga)

Nemirštamas paminklas Vilniui

Rašo Stepas Vykintas

T. J. VIZGIRDOS KNYGA *) ANGLIŠKAI APIE VILNIŲ

Siemet Vilniaus 625 m. sukakties proga, J. T. Vizgirda, kaip architektas, savo originalia knyga „Vilnius The Capital of Lithuania“ (Vilnius — Lietuvos sostinė) pastatė nemirštamą paminklą mūsų Amžinajam Miestui, mūsų tautos ir valstybės širdžiui. Jis, būdamas konstruktyvistas, parinko tokią ir tiek medžiagą, kaip architektas, uždavinys buvo pastatyti tokį paminklą Vilniui, kuris atitiktų objekto didį, dvasią, gro-

žį. Jis, būdamas širdies gilumoje lietuvis ir mentaliteto aukštumoje europietis, suderino tautinį pradą su tarptautiniais knygos kultūros reikalavimais. Tai, ko mes troškome Nepriklausomoje Lietuvoje, likimas taip lėmė, arch. Vizgirda įvykdė tremtyje. Jis pastatė Vilniui europietiška ir net pasauliškai monumentalų paminklą.

T. Vizgirda savo veiklą taikė svetimiesiems. Ir vis dėlto jis jo nepadarė propagandos veikalu. Jis, nebūdamas nei propagandistas, nei istorikas, nei mokslininkas, pajėgė surasti naują metodą; istorinį mokslinį pradą sujungti su meniniu pradū. Tuo būdu jis pakilo iki tos meninės,

mokslinės aukštumos kur propagandos elementai išnyksta, bet veikalas savo menine sugestija ir moksliniu objektyvumu savaime daro propagandą.

Knygos tekstas glaustas, bet kondensuotas. Čia pateikiama legenda apie Vilnių, istoriniai Vilniaus bruožai, ekonominės sąlygos, architektūra ir meno kūriniai, Vilniaus reikšmė Lietuvai, pastatų sąrašas ir bibliografija. Nektardami kiekvienam lietuviui žinomų faktų ir banalių tezių, pabrėšime, kad T. J. Vizgirda sugebėjo iškelti paties svarbiausias Vilniaus politines, ekonomines, kultūrinės žymes. Vilnius, išstogtas Lietuvos kunigaikščio Gedimino, kaip valsty-

*) VILNIUS THE CAPITAL OF LITHUANIA. By T. J. Vizgirda, Architect, 105 Illustration Lithuania Country and Nation 5, 62 ps. — 128.

Tolstant nuo Europos

Bremeno Emigracinės Stovyklos lietuviai, susirinkę š. m. gruodžio 8 d., prieš išvykdam į Jungtines Amerikos Valstybes, siunčia nuosirdžius atsisveikinimo žodžius ir geriausius linkėjimus Vyriausiajam Komitetui ir visai lietuvių tremtinių bendruomenei Vokietijoje bei Austrijoje. Ketveris metus drauge vargę ir laukę dienos, kada galėsime drauge grįžti namo, sulaukėme laivų, kurie mus dar toliau nuo gimtojo krašto ir atskiria vienus nuo kitų. Kaip anuo metu, priversti atsiskirti su savo Tėvyne, buvome didžio graudulio apimti, taip ir ši kartą, atsisveikindami su paliekančiais, liūdnai, kad tremtis nesibaigia, kad ji dar labiau mus skaido ir barsto po platųjį pasaulį. Tačiau mes tvirtai tikime ir gyvai jaučiame, kad kaitri Lietuvos meilė ir gyva Tautos dvasia, gliaui mus jaugusi, jungs visus mus ir toliau ir telks į vieną viso pasaulio lietuvių bendruomenę. Mes esame pasiryžę kovoti ir nenurimti, kol Lietuva bus laisva ir kol bus visiems laisvas atgalios kelias į mieląją Nemuno šalį.

Mes nuosirdžiai dėkojame visiems mums padėjusiems, kartų vargusiems ir ypač vadovavusiems lietuvių bendruomenės tautiniam, kultūriniam ir socialiniam darbui.

Mes pasižadame kiekviena progą rūpintis, kiek tik įstengsime, kad kaskart daugiau lietuvių ir greičiau nusikeltų į demokratines šalis, kur sujungtomis jėgomis ir visai laisvai galėtume kovoti dėl Lietuvos laisvės ir visų mūsų taip laukiama grįžimo.

Prof. S. Kolupaila, Prof. A. Stančius, Prof. B. Vitkus, Prof. S. Sužiedėlis, J. Audėnas, Vyt. Marjosevičius, K. Daugėla, A. Simkus, A. Idzelevičius ir kiti.

Bremen, 1948 m. gruodžio 8 d.

Legenda apie Kūdikių kelionę

Nėlė Mazalaitė-Kruminienė

Mūsų tėvynėje Kūdikių vakarą viena sena moteris sėdėjo prie lango. Buvo tamsu troboje, lauke ir jos širdyje, ir nors ji laikė pirštuose rožančių, ji pati juto, kaip skyrėsi jos malda ir mintys. Tarytum du keleiviai, kurie turėjo susitikti, bėgti bėgo vienas nuo kito į priešingas puses.

— Teisie Tavo valia, — šnibžda ji, žiūrėdama į apsiniaukusių dangų ir galvoją: — Taigi, ar šito reikėjo, kad sėdėčiau šitoki vakarą svetimoje aplytusoje troboje viena? Keli kaimai sveikino mane jaunamartę, iš dorų tėvų atvykusią pas gerą jaunikį. Ir jo namuose gimdžiau vaikus, tvarkingai šeimyną, išmintimi ir darbu rėmiau savo vyrą. Ar drebėjo mano ranka, kai daviau elgetai išmalda, ar skundėsi samdinys nuo mūsų stogu? Ar buvai tu kada įžeistas, Viešpatie, mūsų kieme ir laukų ribose? Aš sakau drąsiai, kad nebuvo to — tad kodėl šiandien svetimi užgrobikai sėdi mūsų lizde? Jie išmetė Tavo pavelslį nuo sienos — ir šią naktį šulins gali pavirsti tikrai krauju, o joks gyvulus neišdris prabilti šventajį vidurnaktį.

Moteris suka rožančiaus poterius, ir jie sutrupa kaip sausos žemės grumstai. Ji krūpteli, ir jos lūpos vėl nuolankiai šnibžda:

— Garbė būk Dievui Tėvui ir Sūnui —

— Ne, — galvoja ji, — Tu visiskai nenori, kad mes Tave garbintume, nenori. Ar Tau reikia, kad baimė ir tuštuma užima Tavo bažnyčias, ir kunigai išnyksta nežinioje ir mir-

tyje? Gal būt, mano brolis, kuris gelbėjo savuosius pabėgdamas, giedos garsiai nušviestoje šventovėje, kurios durų neužstoja joks grasinimas. Ir aš, nors tapčiau akla, čia, šitoje gimtoje parapijoje, vistiek pažinčiau, kur turiu pasukti galvą pasveikinti Tave, Dieve, kuris turi gimti šnakt. Ir mano duklė guli pašventintose kapinėse, ir sūnus miške girdės ateinant palaimintą valandą per medžius ir žemę, ir kalėjime mano vyras žinos, kad čia netoli yra bažnyčios, nors jų varpai būtų nutildyti. Bet tu užmiršai sūnų, mano sūnų, ir tūkstančius kitų, išstremtų ir pasmerktų snieguose vergų darbams. Toje šalyje nėra jokio ženklų, kuris primintų Tave — taip esi juos užmiršęs. Ar Tu jau nebegimsi šiais metais? Ir visur viešpataus mirtis?

Ir rožančiaus poterėliai subraškėjo jos delne kaip sustyrę kaulai, ir jos pirštai tiesiog šalo.

— Kad aš galėčiau verksti, — galvojo moteris, pilna nevilties, — aš atšildyčiau savo malda ir širdį — kad aš galėčiau nors verksti.

Ir ji jautė savo akis sausas ir aštrias, kaip žvyrą, po kuriuo išdžiūvo viską gaivinanti srovė. Ji žiūrėjo į tamsą ir galvojo:

— Jeigu pradės lyti ar kris sniegas, aš išeisiu ir sudrėkinsiu akis, gal būtų joms palengvės.

Taičiau taip žiūrėdama ji pamatė, kaip pamažu, labai iš lėto, ėmė žvaigždėti.

— Taigi, — galvojo ji, — Kūdikių vakarą dangus dažnai padaro taip,

nes kaipgi kitaip būtų žinomas kitų metų sodų derlius.

Ir ji rūpestingai ūkininkės žvilgsniu stebėjo žvaigždes: vienos buvo smulkios, kaip blizgančios vaisių sėklos, ir kitos švietė kaip švelnūs pumpurai, ir sietynas, atrodė, tiesiog lingavo, kaip žiedų pilna šaka. O daugumas gulėjo ramios, kaip nuskintos kriaušės ar obuoliai. Tiksliai Vakarinė spindėjo tokia didelė ir vaiksi, kad nebuvo galima jos nė su kuo palyginti, ir moteris palenkė galvą:

— Sveika, Aušros žvaigždė šviesi, — ėmė ji melstis, ir tuojau vėl mintys mėjo į kitą šoną: — Tu taipgi esi išsižadėjusi mūsų, Dievo Motina, — galvojo ji, — nors mes pavadėme Tavo vardui savo šalį ir giedojo Tau ryto valandas ir vakaro poilsį.

Dabar ji pajuto, kaip jos rankos atleido rožančių ir jis nukrito ant žemės. Išsigandusi norėjo ji pasilenkti ir pakelti jį, ir ūmai pamatė, kaip danguje keistai švystelėjo: Vakarinė žvaigždė pradėjo svyruoti ir persikilo į dvi puses.

— Gerai, — tarė moteris, nors jos dantys daužėsi iš siaubo, — štai jau prisiartinio paskutiniai valanda: dangaus kūnai krenta iš savo vietų, ir tuojau užtekės raudonas kryžius. Gerai, — kartoja ji, nors visa dreba, — netrukus pasigirs archangelų trimitali, ir visi susirinks, ir aš pamatysiu savo vaikus, nors jie būtų mirę arba Sibire, ir nuo to garso subyrės kalėjimai, ir mano vyras stovės čia. Su visa mūsų šeima prieš Taisėją mes stosime drauge.

Taičiau visas dangus buvo ramus, ir žemėje visiškai tyla, o Vakarinė dabar buvo panaši į aukštą skliautą katedros langą. Ach, kaip ten buvo šviesu už jo, kaip buvo šviesu — stebėjosi moteris ir regėjo aiškiai, lyg tai būtų čia pat kieme, regėjo didelę spinduliuojančią uolos pakrausę, ir ten edžiose gulėjo Kūdikių Jėzus.

— Negalėjau iki šiol ir pamanyti, koks iš tikrųjų Jis gražus, — moteris susineria rankas ir linksi galva: — Koks gražus!

Dievo Motina klūpo prie Kūdikių, Ji žiūri, kad patalas būtų patogus naujagimiui, ir patraukia po Jo kojomis sausa, kvapų šieną. Tačiau atrodė, kad šieno būtų lyg per mažą, nes Kūdikių galvutė guli žemai. Tur būt taip galvoja ir dieviškoji Motina, nes Ji išsina — kaip lėlija eina Ji per dangaus sales, ir Jos skaisčius drabužis tarytum plaukia. Dabar Kūdikių atsėdėda — Jis sėdi edžiose, pasirėmęs ranka galvą ir dūmoja.

— Dieve tu mano, — sako žemai moteris, — jau Tu ir pačiose linkmose dieneose esi Rūpin'jėlis!

Ir ji negali atitraukti akių nuo to, kas čia darosi. Kūdikių žiūri į jai ir asilą, kurie priklaupę prie edžių taip arti, jog nuo jų alsavėmo kaip vėjūje plevėna Jo plaukai.

— Jūs nepykite, — atsiliepia Jis, ir moteris suspaudžia rankomis širdį: argi gali būti šitoks nuostabus balsas? Štai kodėl Jis prikaldavo numirėlius ir negalėdavo atsiginti vaikų. — Nepykite, — kalba Kūdikių gyvuliams, — šitai keliolai negalū pasilimti jūsų, esate per silpni.

Jis paglosto juos, atsistoja iš edžių ir bėga. Ir žemai moteris susunka:

— Oi, kaip galima Jį leisti bėgioti vienam marškinėliai!

bės sostinė, žydėjimo laikotarpis išgyveno tik nepriklausomos Lietuvos valstybės metus ir jo nykimas vyko visuomet visuomet svetimų okupacijų laikais. Vilnius buvo iškilęs politiskai, ūkiškai, prekybiškai ypač Vytauto Didžiojo valdymo metu.

Knygos autorius labai vykusiai pastebi Vilniaus organiską sutapimą su Lietuva ekonominiu požiūriu. „It is not only in a historical sense that Vilnius for us an integral part of Lithuania, but also economically it has been an inseparable part of the country (Ne tik istoriniu atžvilgiu Vilnius sudaro integralinę Lietuvos dalį, bet taip pat ir ekonominiu jis yra neatskiriama krašto dalis. Recenz. knyg. 26 psl.). Toliau autorius šį tvirtinimą faktais pagrindžia: Vilnius, pakliuvęs į lenkų okupaciją, buvo virtęs, anot pačių lenkų, didele ir sunkia Lenkijos biudžeto našta. Tuo tarpu Lietuvai Vilnius, kaip pramonės ir prekybos centras, padeda turtingą ūkišką užnugarį sunaudoti bendrai krašto pažangai.

Suprantama, kad T. J. Vizgirda, kaip architektūros specialistas, labiausiai iškelia Vilniaus architektūrinį grožį. Jis čia pateikia ryškų Vilniaus vaizdą nuo medinių pastatų iki modernųjų laikų prof. Žemkalnio projektų ir arch. J. Muloko šv. Kazimiero karūnos restauracijos. Ir Vilniaus statyboje Vytauto Didžiojo nuopelnai yra dideli, nes, anot autoriaus, „A period of particularly brisk building activity took place during the reign of Vytautas the Great“ (ž. recenz. knygos 32 psl.). Nežiūrint daugybės svarbių Vakarų Europos architektūrinių įtakų, Vilnius statyboje visuomet prasižėdavo lietuviško architektūrinio genijaus dvasia. „Besides Late Baroque, the native artists of Vilnius developed a special Lithuanian variety of architecture“ (žiūr. 44 psl. ir 52 iliustraciją).

Kaip Vilnius žiauriai svetimųjų buvo ir naikinamas, galime suprasti iš šių istorinių faktų. Vilnių okupavus rusams, 17 dienų vyko baisus miesto grobimas, meno paminklų vogimas. Dar ir šandien, autorius mano, Krenčiaus sienos puošiasi anais pagrobtais Vilniaus meno turtais.

Baigdamas architektūrinę ir visą apžvalginę knygos dalį, autorius tiksliai daro išvadą, kad Vilnius iki šių dienų yra išlikęs gražiausias ir monumentalusias miestas Rytų Europoje, kad Vilnius yra lietuvių kultūros ir tautinio gyvenimo lopšys, kad jis kiekvieno savo kampu byloja apie nerastą Lietuvos istoriją. „This history cannot be changed, it can only be falsified (ši istorija negali būti pakeista, ji gali būti tik suklastota).“

Ir visai teisinga, kad „Lietuvos ir Vilniaus likimas yra Europos tautų likimo simbolis“.

Adomas Mickevičius / 150 m. gimimo sukakčiai paminėti

Rašo A. Merkelis

Siemet per Kūčias sukanka 150 metų, kaip gimė didysis lenkų kalba rašęs Lietuvos poetas Adomas Mickevičius. Šią sukaktį nepriklausomoje Lietuvoje mes būtume tinkamai atžymėję, bet ir tremtyje mes negalime jos tylomis praleisti.

Adomo Mickevičiaus kūryba priklauso dviejų tautų — lenkų ir lietuvių — literatūrai. Lenkų literatūrai Adomo Mickevičiaus kūryba priklauso savo kalba. Jis savo poeziją lenkų literatūrai išklė į ligi tol niekieno dar nepasiektas aukštumas. Tačiau, svarstant klausimą, ar Adomas Mickevičius savo asmenybe ir kūryba labiau yra susijęs su Lenkija ar su Lietuva, reikia pripažinti, kad Lietuva, ir štai kodėl:

Adomas Mickevičius yra kilęs iš senos Lietuvos bajorų Rimųdy — Mickevičių šeimos. Gimė istorinėje Lietuvoje, Naugarduke. Mokslus baigė Lietuvos sostinėje Vilniuje, kurį laiką mokė Kauno gimnazijoje. Beveik visą savo gyvenimą praleido Lietuvoje ir tremtyje. Tad Lietuvos gamta, Lietuvos praeitis ir jos kultūra brandino Adomo Mickevičiaus asmenybę ir daugiausia davė jo kūrybai.

Savo kūryboje (Gražina, Konradas Valenrodas, Vėlinės, Ponas Tadas, Krymo Sonetai ir kt.) Mickevičius vaizduoja Lietuvos praeitį ir jos gamtą. Kartą esą paklaustas, kodėl savo

Knyga išleista tam pačiam puošniam vizgirdiškam leidimo stiliui. Viršelį puošia klasiškai skoningas šv. Petro ir Povilo bažnyčios Marijos Magdalenos kūriny. Knygos viduje 105 iliustracijos. Jos visos rinktinės ir skoningos. Tai V. Augustino, J. Bulakos, B. Lukšaitės, J. Muloko, A. Naruševičiaus, E. Zdanauko ir kt. fotografų darbai, daugumos dideliu meniškumu atlikti. Bežiūrėdamas šias iliustracijas, ne tik gyvenį Vilniaus grožiu, jo visų kampų ir užkampų lietuviška menine siela, bet ir didžiausiu Vilniaus ilgesiu, to Vilniaus, kuris mums daugeliui per penkeris metus davė daug kūrybines ir konstruktyvines dvasias. Reikia manyti, kad šios dvasios įtakoje gimė ir T. J. Vizgirdos veikalas.

Būtų didžiausias nusikaltimas prieš nerastą tautos ir valstybės įstatymus, kad šio veikalą kiekvienas lietuvis nepasiskleistų tarp svetimųjų. Tai reikalauja ne propaganda, bet mūsų tautinis išdidumas: parodyti, ką ir mes, lietuviai, sunkiausiomis tremties sąlygomis kultūriškai galime.

kūryboje vaizduojas Lietuvos, o ne Lenkijos praeitį, Adomas Mickevičius atsakęs: Lietuvos praeitis esanti romantiška, o Lenkijos skandališka. Adomą Mickevičių žavėjo Lietuvos praeities heroizmas, daugiausia besireiškiantis lietuvių žūbtinė kova dėl savo tautos laisvės. Jam miela maloni Lietuvos gamta. Svetur gyven-

taip, kokie jie buvo mūsų tautinio atgijimo ir nepriklausomo gyvenimo metu ir kokie jie mums tebėra ir šandien. Adomas Mickevičius Lietuvą ir jos ateitį vaizdavo unijoje su Lenkija. Jis save laikė gente lituanus natione polonus (lietuvių kilmės, bet lenkų tautybės). Tokia buvo ne tik Adomo Mickevičiaus, bet kuone

Adomas Mickevičius

damas, ilgis Lietuvos. Keliaudamas po Krymą, nesusižavi jos gamtos grožybėmis, bet jaučia dar skausmingesnę savo tėvynės Lietuvos ilgesį:

Lietuva! Tavo girios maloniau man gieda,
Neg Baidaro lakštutės, Salhiro mergytės,
Linksmiau tavo liūlynuose buvo lankytis,
Neg mindžiot ananasų ir mormedžių žiedų.

Teisybė, Adomas Mickevičius Lietuvą vaizdavo ne tokią, kokią ji mums yra, ir jos siekimus suprato ne

visos Lietuvos diduomenės ir bajorų ideologija.

Savaime suprantama, kad tokia ideologija lietuvių tautai buvo praigalinga. Ją sekdamas, Lietuvos diduomenė pasidavė lenkų kultūros įtakon, nutolo nuo savo tautos ir jos siekimų. Jei visa lietuvių tauta būtų pasekusi savo diduomenę, tai šandien bebūtų likęs tik skambus Lietuvos vardas. Tačiau taip neįvyko, nes Lietuvos liaudis sunkiausiose sąlygose liko ištikima savo tautos senajai kultūrai, išsaugojo jos kalbą ir papročius.

Praslinkus 30 metų nuo Adomo Mickevičiaus mirties, jo kūrybos įkvėptas Maironis pranašingai skelbė:

Atsibus tėvynės sūnūs,
Didžią praeitį atminę,
Pagimdys vargal galiūnus,
Ugnimi uždegs krūtinę!

Ir Adomas Mickevičius buvo tas, kuris tėvynės sūnams priminė jos didžią praeitį ir tuo būdu juos žadino iš tautinio miego. Adomo Mickevičiaus kūrybos įtaka mūsų tautiniam atgijimui didelė. Be Adomo Mickevičiaus vargu, ar mes būtume turėję Maironį, Antaną Baranaušką Anykščių Silelį, Adomą Mickevičiaus kūryba didelės įtakos turėjo Simanui Daukantui, Jonui Basanavičiui, Vincui Kudirkai ir daugeliui kitų žymiųjų mūsų tautinio atgijimo veikėjų. Jo Lietuvos praeitį idealizuojanti kūryba mūsų tautai grąžino ne vieną paklydėlį, nevienam uždegė krūtinę patriotine ugnimi, paskatino į kovą dėl savo tautos laisvės. Kiek Adomo Mickevičiaus kūryba yra artima mūsų tautai, jau sako ir tai, kad per šimtą su viršum metų jo vieną ar kitą kūrinį yra vertę bent penkias dešimt mūsų literatų.

Šandien mūsų tautai Adomo Mickevičiaus kūryba yra tiek pat aktuali ir brangi, kaip ir mūsų tautinio atgijimo metu. Juk Adomo Mickevičiaus kūryba — tai šauksmas į laisvę, tai neapykantos ir keršto Evangelija savo tautos priešams. Ar šandien bolševikų pavergti lietuviai nekartoja draug su „Vėlinių“ herojum Konradu:

Aš ir tėvynė — tai viena!
Vadinuosi „milijonu“, nes už milijonus

Myliu ir kankinimus kenčiu.
Žiūriu į vargšę tėvynę,
Kaip sūnus į tėvą, į pintą ratan,
Jautiu visos tautos kančias,
Kaip motina jaučia išduję savo vaisiaus skausmus.

Kenčiu ir siuntū...

Šandien mūsų tauta dar baisiau kankinama negu caro laikais. Šandien Lietuvoje pilnesni kalėjimai, negu tais laikais, kada Mickevičius kūrė savo „Vėlines“. Ir šandien mes draug su Adomu Mickevičium kartojam:

Tironas kyla... Erodas... Viešpatie, visa tėvynė
Erodo rankon pateikta.
Matau: ilgi, balti ten kryžiaus keliai
keliai tesias...
Ilgi keliai... kur jų galas?... per girias, per sniegus
Visi į šiaurę, ten, ten, tolimon šalin,
Lyg upės teka.

Adomas Mickevičius ne tik tautą šaukė į kovą dėl laisvės, bet ir patys joje dalyvavo. Jis, kaip ir daugelis mūsų šandienos, buvo tremtinys. Gyvendamas tremtyje, neieškojo patogesnio gyvenimo, bet siejojo savo kenčiančią tautą, telkė ją kovon prieš žiaurų tironą. 1855 m. prasidėjus Krymo karui, Adomas Mickevičius išskubėjo į Turkijos sostinę Konstantinopolį organizuoti legionų prieš Rusiją. Ten užsikrėtė cholera ir tą patį metų lapkričio 28 d. mirė.

Naujos knygos ir leidiniai

Anastazija Tamošaitienė, TAPESTRIES-WEAVING-KNITTING. Išleista 1948 m. tik 100 egz. ir visi numeruoti su p. A. Tamošaitienės parašu. Tai Dina A 4 knygos formato p. Tamošaitienės meniškų audinių bei mezginių, kilimų, juostų ir kitų darbų, išpuošty lietuviškais raštais bei vaizdais, foto kopijų albumas. Knygoje viso telpa 11 įvairių darbų nuotraukos ir du vaizdai iš autorės 1938 metais Berlyne suruoštos lietuviškų kilimų parodos. Pradžioje telpa A. Valeškos anglų kalboje straipsniai, apibūdinantys A. Tamošaitienės meniškų sugebėjimus.

Vytautas Tamulaitis, SUGRIŽIMAS. Apysakos jaunimui. Išleido PATRIA Tübingene 1948 metais. Viršelis ir iliustracijos dail. P. Osmolskio. Tiražas 3.000 egz., 144 psl., telpa 16 apysakaičių, kaina nepažymėta.

Pulgis Andriusis, VABALŲ VESTUVĖS. Piešiniai P. Osmolskio. 1948 m. išleido „Tėviškės Garsas“ Schweinfurte. Gausiai iliustruota trimis spalvomis, 30 psl., kaina nepažymėta.

ADAI. Mėnesinis kultūros žurnalas. Nr. 20, 1948 m. lapkričio mėn. Šis numeris gana turtingas, kaina 3,— DM. Trims mėnesiams pnumerata 7,50 DM.

KALIFORNIJOS LIETUVIS Nr. 11. Lietuvių kultūros žurnalas, Redaguoja A. F. Skirius. Kol kas išleista lietuvišką akcentų, spausdinamas gerame popieriuje, gausiai iliustruotas. Stpl.

Bet ji nusiramina, kai mato, jog jo kojos paliečia aslą kaip du pūkeliai, joks speigas nespėtų jų pagauti. Štai jis jau bėga per kiemą, linksmai primindamas auksinius akmenis ir jauną žolę, ir atvertęs galvą sustoja prieš dideles daržines duris.

— Kaip tu čia įėjai, — rūpinasi moteris ir mato, kad durys plačiai atsidaro, ir jų begalinėje angijoje Kūdikis stovi kaip maža balta gėlė. Jis kaip šviesa praeina pro daugybę idomių senų daiktų, kuriuos moteris atpažįsta: šitai stovi atremtos Jokūbo kopėčios, ir tai, tur būt, Dovydo arfa, ir ten Sandaros skrynia. Niekas nėra pražuvę, kas buvo kada suminėta šventose knygoje. Tačiau Kūdikis ir nepažvelgia į tuos turtus.

— Ach! — sumurmą moteris, — kas yra šitas keistas groždas, į kurį Jis lipo?

Ir ji tuojau pamato, kad Kūdikis yra nusileidęs į Nojaus arkos vidų. Žinoma, tai yra ji, nes per kraštą permesta džiūsta vaivorykštė, tasai paliaubų su Dievu ženklas, ir ant laivo nosies tupi balandis, kuris ir dabar nepaleidžia iš snapo alyvų šakelės. Kūdikis sustoja minioje paukščių, gyvulių ir kitų gyvūnų, kuriuos senasis patrijarchas buvo išgelbėjęs nuo tvano. Kaip tiksliai atsiranda ir pats Nojus.

— Na, aišku, — svarsto moteris, — jis tikriausiai laikas nuo laiko palieka Senojo Įstatymo vyrų susirinkimą dangaus grožybėse ir ateina pasidžiūrėti į laivą, kurį jis su savo sūnumis pats padarė ir šitaip išgelbėjo žmoniją ir gyvių giminę. Kiekvienas ūkininkas taip darytu, jeigu tiksliai galėtų. Ir reikia manyti, senis širdies gėmėje truputį didžiūjasi, kad ne be jo pagalbos šitaip jau yra...
... ir užtat nepamirš-

ta atlankyti savo žemiškąją nuosavybę.

Atrodo, jis išsigando, išvydęs čia dieviškąjį Kūdikį ir nežinodamas kas daryti, klausia:

— Ko čia ieškai, Dieve?

— Ieškau, kas nuneštų mane, išvermingas ir nepavargęs, tolimą kelią, — sako Kūdikis. — Reikia skubėti, artinasi gimimo valanda.

Ir vos jis pasakė tai, žvėrys ir gyvuliai apsupo jį, laukdami, kad bus išrinkti tai garbės tarnybai.

— Aš, — taria liūtas, — aš nežiu Tave, Dieve. Ar nesutvėrei mane stiprų ir nesibijantį jokių pavojų, ir aš nežinau kelio, kurio ilgumas nugalėsintų. Pasirink mane.

— Ne! — dejuoja moteris. — Kad tik nepaklaustyti! Tiesa, šis žvėris turi lengvą žingsnį, ir jo gaurai yra minkšti kaip patalos, tačiau jo galva yra plėšri, jam negalima patikėti Kūdikio.

Ir nūnai prisiartina erelis — kai jis išskėtė sparnus, jų galai siekė abu arkos šonus, toks didelis buvo jis, ir prašė:

— Bet kas yra greitesnis už mane? Ar nevadina mane karaliumi, kas tad būtų vertesnis nešti Tave? Kai keturkojis vingiais lenks upes ir kalnus — man visi keliai yra tiesūs. Ir tarsi švelniausiu apkabiniu dengsiu ir saugosiu Tave savo sparnais — neatmesk mano prašymo.

— O, kad tik nepasirinktų šito! — baiminasi moteris. — Tiesybė, galima tikėti to paukščio jėga ir jo gerais norais, tačiau baisu, kai matai jo snapą, kuris gali skaldyti uolas, ir savo nagais jis nusineštų pusę miesto. Nektinka jis Kūdikio kelionei.

Ji žvalgėsi ir negalėjo rasti nieko verto šitos laimės, bet Kūdikis jau buvo priėjęs prie briedžio, kuris sto-

vėjo atokiai ir bijojo, kad jo ragai užima per daug vietos ir visiems kludod. Jis neturėjo jokios vilties būti pašauktas, tačiau jis žiūrėjo į žiūrėjo į Kūdikį, ir jo akys buvo geros ir gailios.

— Nešik mane, — pasakė Kūdikis, ir Jis jau sėdėjo ant briedžio nugaros, ir žvėris iš džiaugsmo vienu šuoliu persoko laivo kraštą ir išnėrė iš daržinės. Moteris net užsiėmė akis iš baimės, ir vėl skubėjo žiūrėti, tačiau tuojau nurimo ir nusišypojo: briedis lėkė taip gražiai ir lygiai, jog nebūtų numetęs rasos lašo nuo savo ragų viršūnės. Ir kaip greitai bėgo jis! Taip greitai, kad žvaigždės nespėjo pasitraukti iš kelio ir jų prisimaišė pilni šakoti žvėries ragai. Net pusė mėnulio atlūžo ir prisikabino tarpuragyje kaip žibintas. O kaip smagiai dundėjo Paukščių Kelias, ir žvaigždžių žvirgždas skrido iki jo kailio ir pasiliko ten kaip šarma ir sniegė.

Ir visoje toje puikumoje sėdėjo Kūdikis. Jis linkiojo savo galvą į visus šonus, ir pamodavo rankute, ir moteris ragėjo, kaip užsidedavo šviesa popierinės žvaigždės bažnyčių prakartėle, ir medis Kūdikis gimė tikru Dievu. Staigiai pakeldavo galvas žmonės, kurie benorėjo tiksliai mirti, miškuose pasislėpusieji įguldavo jėgos laikytis ir laukti, gyviai ir medžiai, ir visa žemė džiaugėsi. Ir visa, kas yra pilka, pajuto išgaštį.

Moteris regėjo, kaip šita naktį Kūdikio šaukėsi geltonos odos žmonės, ir variniais veidais, ir juodi ir Jis leido visiems pažinti savo artumą, ir Jis keliavo per žemynus, kalnus ir vandenį, kad būtų su visais.

— Kas čia dedasi? — užlaužė moteris rankas. — Argi briedis būtų jau pavargęs, ir jis kris, palikdamas Kūdikį vieną ir bejėgį?

Umai moteris pamatė, kad jos akys žiūri į žvaigždėtą ramų dangų, ir Vakarinė šviečia didelė ir vaiki. Ji pasilenkė prie aslos ir pakėlė rožančių, ir pajuto jo poterėlius kaip gyvą žalią žemę. Ir pajuto, kad ji laiko drauge su ja iš visur susirinkusių jos artimųjų rankos.

Kodėl negrįžtu į Sovietus

BORIS LAICEV, buv. Sovietų Rašytojų Sąjungos pirmininkas

Al. Tolstojus ir aš, prieš dvidešimt penkeris metus, viena liepos mėn. vakarą vaikščiojome pajūryje netoli Stettino. Saulė skendo ramioje jūroje. Trijų laivų burės buvo sunkios ir tamsios. Tolstojus anuomet ruošėsi vykti į Sovietus.

— Vyk, — aš tariu jam.
Jis norėjo mane sužavėti, bet neįstengė. Aš turėjau netikėtą santarvininką M. Gorkį. Ir jis gyveno nuo mūsų netoli — Hesingsdorfe. Bet jis anuomet nepatarnė bendradarbiauti sovietiskame žurnale, leidžiamame Berlyne, ir nepritare sovietinei propagandai grįžti.

Staiga Tolstojus sustojo, spyrė į akmenį, atgręžė į mane platų veidą, kiek pabalusį, ir šneko: — Ar tu žinai, kas esi?

— Kas?
— Nedorėlis, nes prie bet kurios santvarkos būsi be skatiko.

O tuomet jis pradėjo kvatoti išsijojęs, kaip banginis. Ir nūdien atsimeinu, kad tas juokas išsiskėdė mano nusišypsojimą, o vėliau juoką nepaliaujamą... Tuomet jis mane apkabino ir tarė:

— Elva gerti Taragone...

Kuriam metui praslinkus, jis išvyko į Sovietus. Aleksandras nebuvo nuvilintas. Neabejotina, kad ten nesurado kito talento, kuris būtų jam konkurentu. Jis gyveno audringai. Jo vardas siejamas su garbe, nepaprastu turto, butu — muziejumi Carskaja Selo ir trimis jo žinioje esančiais automobiliais. Ar jis buvo ramus? Nežinau. Iš ten ateinančios žinios praneša, kad jo būtis nebuvo pavyzdinga. Jis pergyveno kai ką pavojinga. Jis mėgo prabangą, gyvenimo malonumus, bet visa tai buvo perkama brangia kaina.

Jo nebėra. Jo gyvenimas buvo baimingas ir trumpas. Nieko neliko iš to triukšmo, milijonų, vilų ir automobilių. Gyvenime jis spindėjo, rašė „Petra Didįjį“, veikalus, pasižymėjusius polėkiu, bet ir nepaprastu trūkumu dvasingumo. Rašdamas visuomet spokojo į pono akis. Bet jo nebėra, ir jo gyvenimą galia prisiminti su liūdesiu.

Bet ne apie jį vieną galima rašyti turėjus Sovietuose pasisekimą. Rašytojai ten naudojami puikomis sąlygomis. Honoraras didelis. Knygos verčiamos į kitas sovietines kalbas. Už teatro veikalus mokama tūkstančiais. Operos libretas patikina visą gyvenimą. Serg. Goro-deckij, jaunystės draugo, operos „Gyvenimas dėl caro“ libretas pritaikytas naujai operai „Ivan Suzanin“. Ir jis gauna po 1000 rub. už kiekvieną jos pastatymą. Katajev turi vilą. Simionov — milijonierius. Ehrenburg — turtuolis. Rašytojai, neturintieji vilų, gali vykti į rašytojų namus Krime, Kaukaze ar netoli Voronežo.

Dekuratoriai gauna gerą atlyginimą: 50.000, 100.000, 200.000 rublių. Menininkai gauna paramą. Sąlygos puikios, bet nereikia išsiblaškyti, nes dėl mažiausio nukrypimo...

Aš gerai atsimenu rašytoją Pili-niak, kurį pažinojau. Savo metu jo vardas aidėjo. Jis važinėjo po pasaulį. Amerikoje kas per sutikimas buvo ruošiamas. Į Maskvą galėtų pavydėti. Bet štai pasirodė „Pasaka apie neužblėsusį mėnulį“... Jis pasvyra, praranda žemę po kojų ir dingsta... Apie jį nekalba, kad dingto tremtyje. Bet aš, tik priminsiu dingusius, nusižudžiusius rašytojus: Jesenin, Majakovskij, Sobal, nelaimingą Mariją Cvetajevą. Pridedame Gumilov, Handelštam...

Eugenijus Noakas - teisės daktaras

S. m. liepos 16 d. Müncheno Ludwig Maximilian Universitetas dipl. teisininkui Eugenijui Noakui, išlaikiusiam doktoranto egzaminus ir parašiusiam iš kriminalologijos disertaciją „Lebenslauf der Verbrecher aus Social gehobener Schicht“, suteikė teisų daktaro laipsnį su pažymiu „cum laude“. Mokslinis darbas įdomus, platus ir išbaigtas. Kriminalpolitika, pasakutinių laukų labai domimasi ir tirliama ne tik Vak. Europoj, bet ir J.A.Valstybėse.

Dr. E. Noakas dirbo pas žymius Vokietijos mokslininkus: kriminologą prof. dr. Exnerį ir kriminalpolitiką prof. dr. E. Mezgerį. Prof. dr. Exneriui tarpininkaujant turėjo progos džiūti Müncheno Kriminalologinės Tyrimo Įstaigoj, kur, per septynerius metus apie 12.000 kriminalinių

Al. Tolstoj nesusvyravo, nepateko nemalonė. Jis mirė, kaip gyveno — prabangoje. Jo vietą užima Simionov. Tegul jį Dievas sergsti. Jis dabar pirmininkauja Sovietų rašytojams, kaip ir aš anuomet — 1921—1922 m. Bet jis iš Herzeno rūmų turįs pasitraukti. Dabar jau nelemtas gandas su juo... siejamas. Zoschenko, Achmatova atėjo ir nuėjo. O jis kuo išskirtinas?

Tremtis yra drama ir nusižeminimo mokykla. Emigravę rašytojai pažįsta tą dramą. Bet čia kita pasaka... Dar stabtelkime ties rašytojais Sovietuose ir jų likimu. Ir čia galima klausyti: ką tremtinys galvoja apie verslą, kurį turėjo tėvyneje? Ar jis pavydi Tolstojaus sėkmės, jo vilų, automobilių ir tūkstančių rublių?

Atsakymas paprastas: jie nieko nesigali. Kiekvienas gyvena sava

lemtimi: „Tie, kurie sėdi aname vežime, turi derintis prie tenykščių arklų. O mes prieš akis turime Viešpaties Dievo raidą.“ Anie milijonieriai. Čia vargšai. Jie neturi vilų, bet laisvi... Jei anie nori — terašo, bet jie negali būti nė valandėlės laisvi.

Ir dar kai kas. Aukštai nešokdami, bet žmoniškai linkime ir ten įgyvendinti laisvės chartą, kad rašytojai būtų kūrėjais, o ne vertėjomis, kad baidos sąlygos neiškreiptų žmogaus prigimties, o jų balsas būtų žmogiškas, ne gramafono aidas. Linkime, kad ir rašytojai taptų žmonėmis.

Kas žimo, gal ir Aleks. Tolstoj turėjo baimės? Jis dabar išlīs. O su juo anuomet ilgai kalbėjau apie sielos nemirtingumą...

Vertė G. Rymanas

„Témoignage Chrétien“, Nr. 226.

Kovojantis prancūzų teatras

REZISTENCIJOS KOVOJE GIMSTA NAUJO STILIAUS DRAMA

Rašo Pulgis Andriušis

(Pabaiga iš praėjusio Nr.)

1946 m. balandžio mėn. Noctambules teatre Paryžiuje buvo statomas veiklas jauno autoriaus, kuris rezistencijos sąjūdyje suvaldinavo vadovaujamą rolę. J. Anouh'is naują dramaturgą pasveikino šiais žodžiais: „Maurice Clavel'is atėjo nepastebėtas, tačiau jo atėjimas yra tikriausias, labiausiai džiugus ir stipriausias, kokį mūsų teatras matė jau labai seniai“. M. Clavel'io dramoje „Padegikai“ didvyris yra jaunas rezistencijos kovotojas, kuriam nusibodo slapta kovoti. Veiksmas nepaprastai įtemptas, tai melais ir mirties žaismais, paprasčiausiomis priemonėmis čia prisistartinama prie tragedijos versmų. Čia poetinis realizmas — naujosios prancūzų dramos stilius.

Taip pat ir rezistenciniai dramaturgai neišvengė mados imti temas iš antikinio pasaulio. Būdingas tam pavyzdys yra Maurice Druon'o drama „Mégaree“, pastatyta 1946/47 žiemos sezono Paryžiaus teatre Vieux Colomblie. Jean-Jacques Gautier, temperamentingiausias teatro kritikas iš pokarinio jaunimo, šį naują dramaturgą labai aukštai įvertino. Dramos „Mégaree“ turinys. Apšaukta Tebų miestas rengiasi pasiduoti. Tebečiai prarado norą toliau kovoti. Jiems reikalingas didvyris, kuris suiktų pasiaukoti dievams kad tuo išgelbėtų miestą. Mégaree pareiškia, jog sutinkas pasiaukoti. Jo auka yra ypač didelė, kad prieš mirdamas patiria, jog orakulo pranašystė (pagal kurią vieno tibiečio mirtis išgelbės miestą) buvo melaginga. Tačiau ir žinodamas, kad jo auka beprasme, jis vistiek ryžtasi mirti — pasiaukoti. Taip jis miršta be iliuzijų, bet kaip didvyris. Žodžiai, kaip didvyriškumas, pasipriešinimas ir pasiaukojimas, kurie buvo nuskenę visuotinėje dorovinių vertybių infliacijos pastaraisiais metais, M. Druon'o dramoje vėl atgavo savo pirmykštę žmogišką prasmę.

Žinoma, ir egzistencializmas turėjo pallesti rezistencines temas, nes J. P. Sartre'as savo sąjūdį suliedina su rezistencija. J. P. Sartre'as tariasi davęs rezistencinę dramą savo veikale „Nelaidoti numirėliai“, kuris

sadistinėmis kankynių scenomis sukelė didelio susidomėjimo. Vienas gabiausių prancūzų teatro technikų Armand Salacrou savo veikale „Pykčio naktys“ labai veiksmingai vaizduoja eilinius veikėjus, kurie įveikiami ir žygius ir įvykius, toli pranaščius pačių veikėjų sugebėjimus. Salacrou parodė, kad gyvenime yra tokių situacijų, kuriose nebepakanka vidutinio piliečio dorybių, kur reikia apsispręsti, išskylančiam aukščiausiai savei, arba tapti tragiška auka, arba nusmukti žemiu savyje, tampa išdaviku.

Kaip rezistencinė dramaturgija išauklėjo prancūzų žiūrovą ir jam ryškiai atskleidė tuo laikotarpiu tikrus teatro uždavinius, matyti iš to išpuodžio, kokį sukėlė J. Giraudoux premjera „Sąjō beprotė“ (La Folle de Chaillet). Tik nedaugis kritikų drįso pripažinti, kad didžioji tarpkario metų scenos magiko J. Giraudoux drama „Sąjō beprotė“ pasirodė kaip labiausiai nepavykęs jo veika-

Nors atominės energijos tyrinėjimas jau yra, palyginti, toli pažengęs, nė vienas mokslininkas dar nėra pavykę pasiekti žymesnių rezultatų nuostabioje beta-radioaktyvumo tyrimo srityje. Šiuo klausimu vis dėlto daugelio mokslininkų nuomonės mažiau ar daugiau skiriasi.

Amerikietis Jauncey teigia suradęs iki šiol nežinomas beta dalelytes, kurių elektringumas esąs dvigubai didesnis už elektronų apkrovimą. Portugalų mokslininkas A. Giaso gina teoriją, pagal kurią taip vad. mikroelektronų egzistencija priklauso stebuklingųjų beta spindulių. Apškritai, šiuo klausimu susidomėjo eilė mokslininkų, jų tarpe ir žymus prancūzų fizikas prof. Thibaud, bei įvykdė eilę įdomių eksperimentų, kurių rezultatai žymiai pagausino žinias netik beta spindulių sektoriuje, bet ir apimai šiandieninės atomo struktūros teorijoje. Jau yra visiškai aišku, kad beta-radioaktyvumas atidaro visai naujas perspektyvas atominei energijai išnaudoti.

Nepaprastos reikšmės balsiajam ateities karui vesti turi ir naujausi

prancūzų fiziko M. Seprince-Ringuet pasiekimai kosminių spindulių tyrinėjimo srityje Mont Blanc viršūnėje. Jo tyrinėjimų išdava tikrai balis: slaptu mezonu kosminių spindulių procesus galima iššaukti „atominis sprogmus“, kurių naikinamoji galia yra net 10.000 kartų didesnė už šiandieninių (1948) atominų bombų sprogmų jėgą.

Kaip būkštauja vienas žymus šveicarų laikraštis, mokslininkų sluogsnuose jau kalbama apie mezonų bombų gamybą...

(Jūs beradardis papildomai pataria: mezonai yra ką tik amerikiečio mokslininko dr. C. Anderson atmosferos aukštuosiuose sluogsnuose surastos ir nufotografuotos paslaptingos kosminių spindulių dalelės, kurios be pertraukos „bombarduoja“ žemę iš visatos erdvės. Kaip tvirtina šveicarų spauda, mezonų egzistencija žinoma ir sovietams. Jie esą įvykdė net eilę sėkmingų eksperimentų, kurių išdavoje esą galima kondensuotų mezonų laukan patekusį lėktuvą, sustabdyti jo motorų bei kitų aparatų veikimą, nutraukti žemėn. Tačiau kitų žymių mokslininkų nuomone, kosminių spindulių visai nėra. Pagal austrų fiziko Lamberty teoriją, minėti spinduliai yra žemės kilmės ir prasiveržia į atmosferą iš vidurinių žemės kamolio sluogsnų.)

Ir skrendantis automobilis nėra tuščia iliuzija. Consolidates Vultee fabrikuose vykdomi bandymai jau yra taip toli pažengę, kad jau 1950 m. tikimasi pradėti masinę prancūzų skrendančiųjų automobilių gamybą. 10 m ilgio malūnsparniai sparnai ant automobilio viršaus specialiu įrengimu gali būti pritvirtinti per ketelį minučių, ir šoferiui tereikia įjungti antrąjį, specialiai skridimui pritaikytą Crosly motorą, net neapleisus savo vietos prie valro.

Prancūzų mokslininkams M. Neel ir M. Fella po ilgų bandymų yra pavykę surasti naują, visame pasaulyje pritarimo susilaukusią priemonę kovai su augalų kenkėjais. Jų metu, paprasti augalų apsaugos miliečiai specialiaame aukšto (100.000 voltų) įtempimo ventiliatoriuje išstatomi stiprios oro srovės veikimui. Gausūs bandymai jau yra įrodę, kad šiuo būdu elektrifikuotų milietlių veikimas yra žymiai stipresnis. JAV šis išradimas jau yra taip išbulintinis, kad visos naujosios žemės apdirbimo mašinos yra aprūpinamos minėtu prietaisu.

Ar. Zalliskas

Kalbos kampelis

(Redaguoja Pr. Skardžius)

85. Dvasininkas ar dvasiškis?

J. Jablonskis (Rygiškių Jonas) tebuvo linkęs vartoti tik dvasininką ir todėl dvasiškio kiek galėdamas vengė. Juo sekant tik dvasininkas tėra telkiamas ir „Lietuvių kalbos patarėjo“. M. Niedermanui, A. Senno ir F. Brenderio „Lietuvių rašomosios kalbos žodyne“ pagrečiui duodamas dvasininkas „Geistlicher, Priester“ ir dvasiškis „t. p.“. Bet neseniai pasirodžiusiame Viktoro Galliaus „Vokiškai lietuviškai žodyne“ (374 psl.), vok. Geistlicher tėra verčiamas tik dvasiškio, kunigo, o Geistlichkeit — dvasiškija, kunigija. Taigi V. Gallius su savo kalbos taisytoju L. Dambriūnu yra visai nutolęs nuo J. Jablonskio, t. y. juodu (ar tiksliai vienas taisytojas) dvasininko jau visai nebevarato (bent minėtame žodyne). Tačiau šitokia kraštutinybė nėra geras dalykas: dvasininkas yra visai tinkamai sudarytas ir gali būti toliau vartojamas be jokios abejonės. Ir iš tikrųjų: priesaga -ininkas mūsų kalboje reiškia, kas ką nuolat daro, kuo rūpinasi, i ką yra palinkęs ir kt., pvz.: arklėninkas „arklių prižiūrėtojas, arklių mėgėjas“, bitininkas „bičių laikytojas“, kapininkas „kapų prižiūrėtojas“, lokininkas „lokių vedžiojas“, maištininkas „maišto kėlėjas“, paukštininkas „paukščių gaudytojas“, smuikininkas „smulko griežėjas“, vaišininkas „vaišių mėgėjas“, žirgininkas „žirgų prižiūrėtojas“, žvaigždininkas „žvaigždžių stebėtojas, aiškintojas“ ir kt. Šituo polinkiu yra toliau vartojama: jūrininkas „jūrų mokslus išėjęs žmogus; jūrų tyrinėtojas“ (šalia jūreivis „matrosas“), kalbininkas „kur rūpinasi kalbos dalykais, kalbos tyrinėtojas, lingvistas“, karininkas „kas karo mokslus yra ėjęs, gerai nusimano apie kary-

bą, oficerius“ (šių laikų būvę Unrras ir dabartiniai IRO karininkai tėra tik tarnautojai, ne karo specialistai, ir jie mūsų kalbon yra patekę tik aklo vertimo keliu), pažangininkas „pažangos žmogus, prorsistas“, tautininkas „kas rūpinasi, yra susirūpinęs tautos reikalais, nacionalistas“ (nebūtinai registruotas nacionalistinės partijos ar sąjungos narys), tėvynininkas „tėvynės mylėtojas, patriotas“, valdininkas „valdžios pareigūnas“, visuomenininkas „visuomenės veikėjas“ ir t. t. Šitokiais pavzdžiais nekiek nesvyruojant gali būti vartojamas ir dvasininkas „kas nuolat rūpinasi dvasios reikalais, dvasios ganytojas, kunigas“. Čia visai netinka kalbėti apie dvasininko netinkamumą ar net netaisyklumą.

Kas kita yra dvasiškis: jis yra sudarytas su priesaga -iškis, kaip ir daugelis mūsų kalbos darinių, tik toks yra skirtumas, kad šitame žodyje ta priesaga norima žymėti tai, ką reiškia ir -ininkas žodyje dvasininkas, o gyvoje žmonių kalboje priesaga -iškis visų pirma reiškia kilmę, vietą arba priklausomybę, pvz.: daubiškis „daubos gyventojas“, dvariškis „dvaro darbininkas“, gališkis „galinis gyventojas“, kaimiškis „kaimietis“, kalniškis „kalno gyventojas“, karališkis „tiesiogiai karaliui, ne dvarui priklausęs žmogus“, kunigiškis „kunigui, t. y. ponui priklausęs žmogus, baudžiauninkas“, namiškis „namų žmogus, namiegas“, pakalniškis „pakalnės gyventojas“, sodiškis „sodietis“ ir t. t. Panašios darybos yra ir visa eilė pavardžių, pvz.: Dvariškis, Joniškis, Kalniškis, Kalviškis, Kuniškis, Pakalniškis, Panemuniškis ir kt. Matyti, seniau šalia dabartinės panašinės reikšmės priesaga -iškis, iš dalies yra žymėjusi ir tam tikrą priklausomybę; pvz. ryt. aukštaičiai dar ir dabar pagrečiui sako: karališ-

kas žmogus arba karališkis. Tuo būdu reikia manyti, ir baudžiaviškis, dvariškis, kalniškis, kunigiškis ir kt. yra arsidarę šalia baudžiaviškias, dvariškias, kalniškias, kunigiškias žmogus. Bet mūsų kalboje priklausomybinė, kilminė reikšmė turi ir priesaga -ininkas, pvz.: girininkas „giris gyventojas“, kopininkas „kopų gyventojas“, laukininkas „lauko gyventojas“, kaimietis, ūkininkas, pajūrininkas „pajūrių gyventojas“, šilinininkas „šilo gyventojas“ ir t. t., taigi -ininkas šiuo atveju yra lygu -iškis, būtent: giriškis = girininkas, kalniškis = kalnininkas, pajūriškis = pajūrininkas ir kt. Dėl tos priežasties šalia baudžiaviškias yra atsidarę baudžiauninkas, o senovinėje lietuvių kalboje šalia pōpiežiškio „pōpiežiaus šalininko“ vyskupininkas nėra lig šiol pastebėtas, nors dėl reikšmės bei darybos jis yra visai galimas.

Visa, kas aukščiau, galime pritaikyti dvasiškioi bei dvasininkui. Gyvojo kalboje žmonės labai dažnai kunigą vadina dvasišku tėvu arba tėveliu, todėl šalia dvasiškas žmogus iš analogijos lengvai galėjo atsirasti ir dvasiškis. Tai galėjo būti visai panašiai, kaip kad šalia vyriškas (žmogus) seniau yra atsiradęs „vyriškis“, „Mannsperson“. Čia yra įdomu pastebėti, kad panašiai iš pradžių buvo ir moteriškė vadinama, t. y. moteriškias žmogus: „gigainiui, pažymimajam žodžiui atkritus, būdvardis moteriškias sukaitytavardejo. Ir tuo būdu atsirado moteriškias arba moteriška „moteriškė“, „Frauensperson, Weibsbild, weibliches Wesen“, plg. latvių sievīks, „moteriškė“.

Kadangi ligšiolinėje praktikoje gana dažnai buvo vartojamas dvasiškis, tad jis dėl savo darybos gali būti ir toliau vartojamas, bet tuo pat metu nesmerkintis ir dvasininkas: juodu abu yra labu tokiu, t. y. ir vienas, ir kitas iš judviejų yra naujadarai, ir todėl abu lygiai vartotini.

Kas žinotina apie Venecuėlą

I.
Venecuėlos klimatas žmonių gyvenamose srityse, kur ir dabartiniai imigrantai apsigyvena, nesudaro jokio rūpestio, nesukelia išskirtinės problemos.

Visos žmonių kalbos, paskaitos ir laikraščių straipsniai, neigiamai atsiliepią apie Venecuėlą, kaip tropikinio krašto, klimatą neatitinka tikrąybės.

II.

I Venecuėlą vežami žmonės, kaip visiems žinoma, nėra iš anksto suvaržomi jokiomis darbo sutartimis. Jie atvežami į taip vad. Imigrantų Centrą (El Trompillo) ir čia jiems duodama dovanai gyv. patalpos ir geras maistas. Tokia pagalba imigrantui gali tęstis iki 1½ mėnesio. Be to, tą laiką būnant šiame centre, kiekvienam asmeniui (dideliame ir mažame) išmokama vienkartinė šalpa pinigais po 10 amerikinių dolerių, kurie yra lygūs 33 bolivarams (Venecuėlos pinigui). Be to, reikia prisikaupti pinigų, kad būtų galima įsigyti maisto, kurį reikia vartoti, kai jis susiranda pats arba jam pasifilo Imigracijos Centras darba ir kai reikia nuvykti į darbovietę. Tokiais atvejais išmokama reali kelionės išlaidų suma, kuri įrašoma pagal nuotolį ir, jeigu lėčia šeimai, asmeniui skaičiuojama.

Tik ką paminėjau dvejopą darbo gavimo būdą: 1) pasiūlo jį Imigracijos Centras ir 2) asmuo pats susiranda.

Pirmu atveju pasiūlymus gauna dažniausiai amatininkai-specialistai: staliai, mechanikai, elektro-montieriai, namų (išorės ir vidaus), automobilių, baldų dažytojai, mūriniai. Kartais pareikalaujama planisto-muziko, modistės, šoferio mechaniko, matininko.

Taip pat dažnai pasiūloma darbo ir nespecialistams: tarnaitėms ir šeimoms arba į kurį restoraną ir visai paprastiesiems darbininkams prie nelengvo fizinio darbo. Šios abi paskutinės darbo kategorijos yra labai kukliai apmokamos ir, jei kas šeimoje tokį darbą dirba vienas, tai šeimai nelengva verstis, o gal kartais ir visai neįmanoma pragyventi.

Antruoju atveju — patiam ieškantis darbo, be pinigų ir be protekelių, kas nors žmoniškesnio susirasti sunku. Tik laimingo atsitikimo dėka kai kam pavyksta gauti patenkinamą darbą su patenkinamu atlyginimu.

Iš šios taisyklės sudaro išimtį vyriškų ir moteriškų drabužių siuvėjai. Jie lengviausiai gauna darbą ir uždirba labai gerai.

Abiem atvejais — ir kai siūlo darbą Imigracijos Centras ir kai asmuo ieškosi pats — padėti labai lengvina ispanų kalbos arba, mažiau, anglų kalbos mokėjimas. Šios dvi kalbos dažnai tarpusavyje yra ir konkuruojančios; kartais pagel-daujamas žmogus, mokąs anglų kalbą, kartais — ispanų. Bet jei kas moka šias kalbas abi, tai turi didelį palengvinimą visai patenkinamam darbu su neblogu atlyginimu ir tai be jokių protekelių gauti. Tarnautojams biuruose-raštinėje (mašininku, buhalteriu ir pan.) reikia būtinai mokėti ispanų arba amerikietiškoje įstaigoje — anglų kalbas.

ISVADA: Kas neturi amato, kas nemoka minėtų kalbų, kas neturi čia jau iš anksto atvykusių tokių giminių ar bičiulių, kurie galėtų at-

vykėli moraliai ir materialiai paremti pirmuose žingsniuose ir pagaliau, kas prisibijo neiškaus ir galimo sunkesnio gyvenimo arba kėblios padėties, kas neprašė į grynai vagabundišką gyvenimą, — tas tegul į šį kraštą nevažiuoja.

Jeigu gi kas bent vieną tik ką paminėtų sąlygų turi, tas gali ryžtis važiuoti į šį kraštą ir tai be baimės. Tas čia turės gyvenimą ir moralinių ir materialinių atžvilgiu geresnį negu Vokietijoje. O kartais gali čia ir visai gerai įsikurti, jei bus sumanus, apsiukrus, ir turės daug energijos.

Iš šios bendros pažūros dar dvi pozityvinės išimtys: taip pat turėtų nesibijoti į šį kraštą važiuoti inžinieriai, gydytojai ir dantistai, kurie, nors ir su tam tikrais varžymais ir kai kuriais sunkumais, darbą gauna pagal savo specialybę ir nebologai uždirba. Ir pagaliau gali važiuoti prekybininkai, kurie turi kapitaliuką ir norėtų čia verstis bizniu.

III.

AR TAUTINIO ATŽVILGIU MUMS ŠIS KRAŠTAS (VENECUELA) PAVOJINGAS?

Tur būt nėra kito geresnio katilo, kuris suviriina įvairias tautybes (jų tarpe ir lietuvius) ir paverčia visus viena nauja, amerikietiška tautybe, kaip USA. Ir nežiūrint ten laisvalais egzistuojančių tautinių mokyklų, organizacijų, spaudos ir net bažnyčių atskirų tautybių kunigų atliekamų pamaldų, pamokslų ir gausybės pri-rašomos bažnytinės literatūros, visvien lietuvių nutautėjimas USA eina savo įprasta vaga ir tempu.

Tad kas gi yra nutautinimo kaltininkas?

Ogi aukšta to krašto civilizacija, kuri taip suima naują imigrantą, kaip voras musę, ir tame voratinklyje prigimtoji tautybė, kad ir pamažu, bet turi bėsti ir pagaliau mirti. Taip USA su lietuviais ir įvyksta.

Tačiau Venecuėloje tos aukštos civilizacijos ir kultūros nėra. Čia kraštas tebėra primityvus visais atžvilgiais ir tik šių laikų technika (tarp kito ir ši atkeliavanti iš svetų — USA) tik pradeda pirmuosius žingsnius, kad užvaldytų turtingą ir laukiniškai gražią šio krašto gamtą. Taigi, kraštas primityvus ir europiečių, atkeliavusių į šį kraštą, vidutinis lygis yra aukštesnis už vietinio žmogaus vidutinį lygį. Vietinis juodukas ir melstras — nemelstras, valdininkas — nevaldininkas, darbininkas — nedarbininkas ir t. t. ir t. t. Ir kur stos geros valios europietis,

kuriu bus suteiktos sąlygos darbui, tai rinktinį venecuėlietį nukonkuruos, suraitys, kaip šiltą vilną. Tad ne Venecuėla virškina atvykėlius europietį, bet europietis padeda vietiniams pasistiebt. O tuo atveju baltojo žmogaus savigarbą didesnę, jis niekad nepamirš, kas jis, ką jis turi ir ką jis gali. Ir svarbiausia, kad tai, ką jis turi ir kas jis yra, jis neturi iškeisti į ką nors kitą, į ką nors tariamai geresnį ar aukštesnį. Va, šiose sąlygose ir lietuvių čia, Venecuėloje negresia pavojus ilgus metus. O tuo labiau negresia nutautėjimas, kai čia turime intenciją būti tik laikinai ir laukiamie visų trokštamo sugrįžimo namo. O pagaliau, nors ir būdami laikinumo būklėje, bet lietuviai ir čia jau turi savo Sąjungą. Yra kreiptasi į krašto vyriausybę šiai organizacijai legalizuoti. Tuo būdu yra tikros vilijos, kad ateityje ir čia galima bus turėti savo tautinį-kultūrinį gyvenimą.

IV.

Po tokių labai sutrauktų samprotavimų dar vienas praktiškas išvykstantiems į Venecuėlą patarimas.

Reikia nepamiršti, kad vis dėlto pirmieji žingsniai čia atvykusiame suteikia visokeriopų paprastausiūkiškų rūpestių. Jie atsiranda iš to, kad kiekvienas, kuris ieškosi darbo, lygiagrečiai turi ieškotis ir gyvenamąsias patalpas: kambario ar buto. Bet išnuomojamo kambario ar buto su paprasčiausiais indais ar baldais, Venecuėloje nėra. Čia galima gauti tik tuščią patalpą. O visa kita, kas reikalinga namų apyvokai — reikia turėti savo. Imant dmesin tai, kad tų dalykų reikia jau pačią pirmąją gyvenimo dieną, o tam imigrantas pinigų dar neturi, todėl patartina jau iš anksto atsivežti: būtiniausias indus valgiui išsivirti, indus pavalgyti ir atsigerti, turėti peilius, šakutes, šaukštus, pravartų turėti vieną ar pora kibirų.

Būtų gerai ir baldų turėti. Tačiau žinant, kad tokių dalykų su savim pasiimti negalima, tad patartina vis dėlto su savim pasiimti nors paprasčiausias sudedamas, nedideles kėdutes. Jų nauda patirs kiekvienas pradėdantis gyvenimą šiame krašte. Balda čia labai brangūs.

Nesivežti šiltų drabužių: paltų, žieminių kostiumų, tuo labiau kašinių. Labai patartina pasiimti vilnonės antklodės, paklodės, pagalvės ir, jei galima, patalynę.

Neverta iš Europos vežtis malkomis ar anglimis kurenamų, portatyvinių plytų ar plytelių. Čia kurenama žibalu, kuris yra labai pigus ir

Skaitytojas turi žodį:

Salin pirštus nuo lietuvių tautos brangenybių!

„Lietuvių Žodis“ š. m. gruodžio 4 d. 49 (113) Nr. straipsnyje „Grėvenojaujaunimas su Lietuvos partizanais“ aprašo, kaip Greveno lietuvių jaunimas lapkričio 7 d. surengė viešą partizanų minėjimą.

Labai džiugu, sveikiname iniciatorių ir visus, kurie bent koku būdu remia kovą dėl Lietuvos laisvės. Tas minėjimas taip pat turi didelės įtakos tremtyje esančio jaunimo auklėjimui. Čia jaunimas turi rečiau progą pasisemti kovingumo dvasios, o partizanų pasiaukojimas jiems yra pavyzdys, kuris rodo, kaip iš tikrųjų reikia savo tėvynę mylėti. Čia duodama pajusti, kad Lietuvą išsikruoja myli tas, kas dėl jos laisvės aukoja savo gyvybę!

Dėl tikslo kilnumo nekyla jokių abejonių, reikia tik sveikinti. Pažiūrėkime dabar, kas slepiasi tarp eilučių, kaip straipsnio autorius, pasirašęs „Homo“, tą mums visiems kilnų tikslą tempia ant mums neprasto kurpalio. Straipsnyje rašoma: „... pabaigoje Tautos Himno garsai „Tegul Dievas Lietuvos tautos prašalina“. Gaila, aš ten nedalyvavau ir negaliu garantuoti, gal iš tikrųjų tremtiniai jau užmiršo Lietuvos Himną, bet tarp dalyvių matyti ir Lietuvos kariuomenės pulkininkų, todėl ar nebus tik čia kitaip šuva pakastas.

Giedojau pats mokykloje, mokiau kitus, giedojau per vakarinius patikrinimus Lietuvos kariuomenėje, giedojau sunkiose aplinkybėse bolševikų fronte ir tik tą patį Lietuvos Himną, parašytą Vinco Kudirkos. Iš kur gi atsirado šis naujas? O gal

čia korektūros klaida? Atrodo, klaidos nėra. Jau kuris laikas tremtinų tarpe sklido gandai, kad viena partija, remdamasi „generaline linija“, savo „dvasios ir politvadovams“ davė nurodymus pakeisti Lietuvos Himno turinį: vieton „tegel saulė Lietuvos tamsumus prašalina“, „tegel Dievas Lietuvos tamsumus prašalina“. Pasirodo, gandai turėjo rimto pagrindo ir jau matome juoda ant balto. Iš viso to matyti, kad kai kuriems tremtiniais nepatinka Lietuvos Himnas, tai galėjo jį iš pagrindų pakeisti.

Gerbiamieji, gana juoku, pasakykit: kas davė teisę keisti Lietuvos Himno turinį? Kaip jūs galite falsifikuoti lietuvių tautos šventenybę? Jeigu jums nepatinka Vinco Kudirkos sukurtas, Lietuvos Valstybės Konstitucijos pripažintas ir lietuvių tautos jau pusę amžiaus giedamas Lietuvos Himnas — negiedokite jo, bet giedokite sau tai, kas jums arčiau prie širdies, tik jokių būdu nedarkykite, nefalsifikuokite originalo. Pagaliau, jei jums nepatinka, kad Kudirka ten nepaminėjo Dievo, sukurkite jį geresnį, kur Dievas bus kartojamas kelis kartus, gal lietuvių tautai jis bus geresnis už Kudirkos; jį ateityje įrašysime į Konstituciją ir giedosime, bet iki šiol, deja, niekas neparašė. Dabar ne tik Lietuvoje, bet ir visam pasaulyje skamba tik Vinco Kudirkos parašytas Lietuvos Himnas, todėl šalin pirštus nuo mūsų tautos brangenybių, palikite ramybėje mūsų tautos perlus! P. V.

tam čia yra prigiminta iki valios atitinkamų plytų ir plytelių.

Jei yra galimybių, patartina pasiimti elektriniai indai, prosas, pastatomas ant stalo vėsinivas (ventiliatorius) ir kit. Bet nepamiršti, kad Venecuėloje elektros srovė 110 voltų.

Visi amatininkai tepasima su savim savo amato įrankius, kiek tik jų turi ir pasiimti gali!!! Teatreipia į tai dėmesį ir inžinieriai (braižykinės ir kit.), gydytojai, dantų gydytojai ir technikai (manau, jie patys gerai žino savo būtiniausias instrumentus). Ir šie, aukščiau išvardinti dalykai, visi yra reikalingi kiekvienam sau.

Bet dažnas stengiasi pasiimti ir tokių dalykų, kuriuos numato čia, Venecuėloje, parduoti ir tuo būdu

tuojam turėti pinigų. Tuo būdu ima foto aparatus, žiūronus, akordeonus ir pan. Galima vežtis ir tokius dalykus, jei kas turi atliekamą pinigą. Bet težino vieną aplinkybę, kad čia krautuvėse viso ko yra ir galima laisvai gauti nusipirkti. Kas perkama iš krautuvės, tas yra laikoma nauja ir tikra. Ir jei kas norima parduoti iš privačių rankų, tai prisėina parduoti maždaug pusę krautuvės kainos ir tai dargi būna nelengva parduoti. Tačiau nenorėčiau kategoriškai tvirtinti, kad šių ir panašių dalykų nesivežti. Kas turi kantrybės palaukti progos tokiu parduotum, tas gali vežtis ir tokius dalykus. Mat parduodant toki dalyką ir už pusę krautuvės kainos, parduoti apsimoka, imant dėmesin dolerio kursą Vokietijos nelegalioje rinkoje ir dolerio oficialų kursą čia. Venecuėloje valiutos juodos rinkos nėra — bent apie ją nieko negirdėti.

Ir, pagaliau, tam kartui paskutinis dalykas: lipant į lėktuvą, bagažas ir žmonės netikrinami ir jie nebūna apieškomai. Būna patikrinamas tik kiekvienas asmuo pagal dokumentus. Kai atvykstama į Venecuėlą, tai čia dalykai pereina per muitinę daiktų savininko akivaizdoje ir šis patikrinimas būna labai paviršutiniškas, formalus. Turimas asmeniškas portfelis ar moteriški rankinukai netikrinami, nei sėdant į lėktuvą, nei išlipant iš lėktuvo. Su savim asmeniškai galima imti kokį tik norit rūkalą, net maistą ir aštrius metalinius daiktus (stakstus, peilius ir pan.) savo leisto sorio ribose. Ir netikėkit, jei kas sako tvirtindamas, kad šio ir ano dalyko vežtis negalima. Netikėkit nė vienu gaudu, išeinančiam iš neaiškiu šalinių, kurių pripasakoja ypač München, Funk Kaserne.

Šias visas informacijas suteiktū Jums iš savo patyrimo ir, kur reikščiau savo samprotavimus, iš savo ištikimimų. Ir tebūna jos supertos, kaip parašyta. Ant. Diržys

Emigracija į Australiją

Ir Prancūzų zonoje emigracija intensyvi. Dabar atliekama paruošiamoji emigracija Australijon. Gali emigruoti be profesijų ir šeimos padėties skirtumų, nustatytas sąlygas atitinką asmens. Nevedę ir bevaikės šeimos iki 45 metų, moterys iki 40 metų; su šeimomis: vyrai iki 50 metų, moterys — 45 metų. Vaikai iki 6 mėnesių nepriimami, taip pat daugiau kaip 3 vaikai per 18 metų šeimose, jeigu jie nedarbingi, neįmanoma. Vyrai skiriami darbams žemės ūky, miškuose, kelių statyboje, lentpjūvėse, vandentiekioje ir užtvankose, moterys — namų ūkio darbams ir p.

Dar dėl lietuvių kalbos lektūros

Š. m. Mūsų Kelio Nr. 63 (175) buvo išspausdintas mano straipsnis „Vyrai, pajudinkime žemę!“ Ten tarp ko kito paminėjau, kad visai gerai taisyklinga lietuvių kalba tremtyje išleistų knygų yra labai maža: jas visas galima beveik pirštais suskaičiuoti. Ta pačia proga pavyzdžiui paminėjau tris lietuviškas knygas, iš kurių, mano nuomone, gali kiekvienas norėdamas pasimokyti gražios ir taisyklingos lietuvių kalbos, būtent: V. Krėvės „Dainavos šalies senų žmonių padavimus“, St. Zobarsko „Sename dvare“ ir A. Vaičiūnaitis „Kur bakūžė samanota“. Tame pat straipsnyje dar pridūriau, kad pasipelnymo tikslais yra tremtyje išleidžiama ir visokių knygpalaidų, kurių „dėl lietuvių kalbos menkumo kartais nesinori net ir skaityti“. P. Bražu Mūsų Kelio Nr. 67 (179) tai pasirodė „be atodairios mėsas šėšelis, be kitų, ir šlovingasias mūsų knygų leidyklas, kaip antai: „Patria“, „Sudavia“ ir t.t.“ Ir savo straipsnio gale jis mano, kad anoji mano užuomina apie nežinomas knygpalaides bus veikiausiai iš skubotumo atsiradusi.

Čia noriu trumpai atitaisyti šį nesusipratimą. Visų pirma pavyzdžiui paminėjęs tris užsienyje pasirodžiusias knygas, aš nepadėjau taško, bet pasakiau „ir kt.“, vadinas aiškiai pabrėžiau, kad šalia minėtųjų geros, taisyklingos lietuvių kalbos yra dar ir daugiau pasirodžiusių knygų. Taigi p. Bražo pastaba „Pridurkas „kt.“ yra ne teisinio, bet uždangos signalas“ yra dar ir daugiau pasirodžiusių knygų. Taigi p. Bražo pastaba „Pridurkas „kt.“, yra ne teisinio, bet uždangos signalas“ yra sukurta ir neteisinga. Toliau: naujai pasirodžiusias knygas kiek galėdamas seku, bet jeigu dėl jų kiekvienos skyrium neparašau spaudoje, tai dar nerodo, kad jos yra nežinomos: jų visų dėlo yra, ir to fakto negalima nuneigti. Tik atsiminkime 23 pasaulio autorių vertimų rinkinį, kurių kalba yra tiesiog skandalinga, brolių Brazinskių žodyną ir kt.: ar tai daro garbės šlovingai tremties spaudai? Jei p. Bražu neužtenka, tegu jis pasiskaito romaną „Pilkieji namai“: ar daug iš jo mokiniai išimti bendrinės kalbos taisyklų? Kitų prastės kalbos leidinių nebeminėsiu, nes su kiekvienu paminėjimu, kaip jau žinoma, atsiranda visokių advokatų ir dėl to pagaliau net asmeninių priešių. O

myje dar pridūriau, kad pasipelnymo tikslais yra tremtyje išleidžiama ir visokių knygpalaidų, kurių „dėl lietuvių kalbos menkumo kartais nesinori net ir skaityti“. P. Bražu Mūsų Kelio Nr. 67 (179) tai pasirodė „be atodairios mėsas šėšelis, be kitų, ir šlovingasias mūsų knygų leidyklas, kaip antai: „Patria“, „Sudavia“ ir t.t.“ Ir savo straipsnio gale jis mano, kad anoji mano užuomina apie nežinomas knygpalaides bus veikiausiai iš skubotumo atsiradusi.

Čia noriu trumpai atitaisyti šį nesusipratimą. Visų pirma pavyzdžiui paminėjęs tris užsienyje pasirodžiusias knygas, aš nepadėjau taško, bet pasakiau „ir kt.“, vadinas aiškiai pabrėžiau, kad šalia minėtųjų geros, taisyklingos lietuvių kalbos yra dar ir daugiau pasirodžiusių knygų. Taigi p. Bražo pastaba „Pridurkas „kt.“ yra ne teisinio, bet uždangos signalas“ yra sukurta ir neteisinga. Toliau: naujai pasirodžiusias knygas kiek galėdamas seku, bet jeigu dėl jų kiekvienos skyrium neparašau spaudoje, tai dar nerodo, kad jos yra nežinomos: jų visų dėlo yra, ir to fakto negalima nuneigti. Tik atsiminkime 23 pasaulio autorių vertimų rinkinį, kurių kalba yra tiesiog skandalinga, brolių Brazinskių žodyną ir kt.: ar tai daro garbės šlovingai tremties spaudai? Jei p. Bražu neužtenka, tegu jis pasiskaito romaną „Pilkieji namai“: ar daug iš jo mokiniai išimti bendrinės kalbos taisyklų? Kitų prastės kalbos leidinių nebeminėsiu, nes su kiekvienu paminėjimu, kaip jau žinoma, atsiranda visokių advokatų ir dėl to pagaliau net asmeninių priešių. O

myje dar pridūriau, kad pasipelnymo tikslais yra tremtyje išleidžiama ir visokių knygpalaidų, kurių „dėl lietuvių kalbos menkumo kartais nesinori net ir skaityti“. P. Bražu Mūsų Kelio Nr. 67 (179) tai pasirodė „be atodairios mėsas šėšelis, be kitų, ir šlovingasias mūsų knygų leidyklas, kaip antai: „Patria“, „Sudavia“ ir t.t.“ Ir savo straipsnio gale jis mano, kad anoji mano užuomina apie nežinomas knygpalaides bus veikiausiai iš skubotumo atsiradusi.

Čia noriu trumpai atitaisyti šį nesusipratimą. Visų pirma pavyzdžiui paminėjęs tris užsienyje pasirodžiusias knygas, aš nepadėjau taško, bet pasakiau „ir kt.“, vadinas aiškiai pabrėžiau, kad šalia minėtųjų geros, taisyklingos lietuvių kalbos yra dar ir daugiau pasirodžiusių knygų. Taigi p. Bražo pastaba „Pridurkas „kt.“ yra ne teisinio, bet uždangos signalas“ yra sukurta ir neteisinga. Toliau: naujai pasirodžiusias knygas kiek galėdamas seku, bet jeigu dėl jų kiekvienos skyrium neparašau spaudoje, tai dar nerodo, kad jos yra nežinomos: jų visų dėlo yra, ir to fakto negalima nuneigti. Tik atsiminkime 23 pasaulio autorių vertimų rinkinį, kurių kalba yra tiesiog skandalinga, brolių Brazinskių žodyną ir kt.: ar tai daro garbės šlovingai tremties spaudai? Jei p. Bražu neužtenka, tegu jis pasiskaito romaną „Pilkieji namai“: ar daug iš jo mokiniai išimti bendrinės kalbos taisyklų? Kitų prastės kalbos leidinių nebeminėsiu, nes su kiekvienu paminėjimu, kaip jau žinoma, atsiranda visokių advokatų ir dėl to pagaliau net asmeninių priešių. O

Tiek šiuo tarpu dėl P. Bražo pastabų: jei reikės, kita kartą dėl to plačiau pasisėkėsime. Pr. Skardžius

IRO skryningas DP studentams prancūzų zonoje

Freiburgas. — IRO pareigūnė studentų reikalams š. m. gruodžio 10 d. susirinkusiems DP studentų atstovams padarė pranešimą. Iš to pranešimo seka, kad studentai, kurie studijuoja „nepraktiškus“ mokslus: filologiją, ekonomiką (?), filosofiją, matematiką, negaus jokios IRO paramos, nežiūrint kuriame semestre jie būtų. Gi studentai, studijuoją mediciną, miškininkystę, chemiją, farmaciją, jei jie studijų nenumato baigti iki 1950 metų liepos mėn., irgi negaus jokios IRO paramos. Doktorantai, kurie sekantį semestrą numato baigti savo darbus, paramos gali tikėtis. Be to, visi studentai 1949 m. sausio mėn. bus perkurti, t. y. jie turės su šio mokslo dokumentais stoti prieš IRO komisiją, kuri išspręs paramos reikalingumą. Doktorantams bus sudaryta speciali „perkurtumo“ komisija. (Nepaslapstis, kad doktorantai yra kaip kam lyg rakštis akyse). Eš, parama bus dar teikiama, iki IRO komisija nebus apie kiekvieną asmenį nusprendusi kitaip.

Žiūrint iš šalies atrodo, kad IRO turi tikslą priversti juo didesnį jauniesio amžiaus studentų skaičių emigruoti, nutraukdamą jiems paramą. Tuo tarpu ji neva kimba prie nepraktiškų mokslų, nes mums, lietuviams, yra visi mokslai patirkti tuo atveju, jei mes grįšime į laisvą Tėvynę, o jei negrįšime, tai visiems teks pradėti nuo darbininko... Nešališkai žiūrint, mūsų tikslas yra siekti, kad kuo didesnis mūsų tautiečių kiekis toliau studijuotų, nes, anot kun. dr. Levano Freiburge, visi atvykę Vokietijon lietremtiniai, nebelgę gimnazijų, turi jas baigti, baigę turi studijuoti, gi baigę studijas turi įgyti doktoratus, kad grįžtų į tėvynę su netuščiomis rankomis, juo labiau, kad bolševikų okupacijos metu mokslas Lietuvoje visai nustumtas... Tokia proga studijuoti ir baigti studijas garsiuose užsienų universitetuose pasitaiko gal tik vieną kartą per 1.000 metų ir todėl reikėtų ją tinkamai išnaudoti, nors ir yra trūkumų. Megus

Lietuvių ev. liuteronų sinodas Ibshausene

S. m. gruodžio 6–11 d. įvyko liuteronų tremtinių Vokietijoje sinodas, kuriame dalyvavo 53 parapijų atstovai, kunigai, tarybos nariai ir kvietiti svečiai. Sinodas įvyko dvare rūmose, kuriuos Lutheran World Federation yra užėmusi tremtinių evangelikų organizaciniais reikais.

Sinodą malda pradėjo vicesenjoras kun. Keleris, o atidarė, vietoje negalincio pirmą dieną dalyvauti Vyr. Bažnytinės Tarybos pirm-ko Dr. O. Stanaitis, vicepirm-kas J. Grigolaitis. Išrinkus prezidiumą, sinodą sveikino Lutheran World Federation atstovas Anderson, estų liut. bažnyčios atstovas kun. Edermaa, liutuvų reformatų atstovas kun. Neimanas, lenkų liut. bažnyčios atstovas kun. Plewadowski, L.T.B. vardu J. Grigolaitis, M.L.T. vardu M. Purvinas, studentai, Amerikos liutuviai protestantai raštu, o taip pat gautą sveikintų iš pavienių asmenų.

Sinodo proga paskaitas skaitė prof. Fr. Smits (latvis), Dr. M. Kavolis ir Dr. K. Gudaitis, kuriuose buvo paliestos aktualios šių dienų krikščionijos problemos, moderniškojo žmogaus pažiūra į religiją, jos vaidmuo ir t.t.

Iš vyr. bažnytinės tarybos pranešimo, kurį padarė A. Klemas, paaiškėjo, kad taryba per dvejis darbo metus yra atlikusi eilę reikšmingų veiksmų. Buvo užmegzti tamprūs ryšiai su pasaulio ev. bažnyčiomis ir bažnytinėmis organizacijomis. Jos pradėjo remti ev. veiklą, bažnyčias ir stengėsi sušvelinti į vargą patekusius tremtinius. Taip pat jos nori padėti tremtiniams išsikelti į kitus kraštus ir ten įsikurti. Ši parama yra pati reikšmingiausia.

Vyr. bažn. tarybos pastangomis pavyko atspausdinti naują ev. liutuvų giesmyną 500 psl. su 300 giesmių iš kunigo Šerno giesmyno ir Maž. Lietuvos giesmyno. Giesmynui medžiagą parengė specialioji komisija iš kun. Paupero, kun. Trakio ir M. Zabackio, spaudė Aistija, Kassel. Taip pat buvo išspausdintas ir M. Liuterio mažasis katekizmas. Norėta išleisti ir švento rašto nusidavimai, bet dėl valiutos reformos tuo tarpu teko nuo leidimo atsisakyti. Daug darbo teko idėti į emigracijos parengiamąjį darbą ir pasiekta gerų rezultatų.

Vicepirm-kas kun. Keleris pranešė apie dvasinę veiklą, kuri, nežinrint sunkumų, kunigų ir pamokslininkų atliekama, ir visos liutuvų ev. parapijos, nors retkarčiais, buvo lankomos bei aptarnaujamos. Ypač džiugu, kad perėjais metais liutuvų atstovas (pats kun. Keleris) galėjo dalyvauti pasaulio liuteronų bažnyčių konferencijoje Lunde (Svedijoje) ir liutuvų ev. liut. bažnyčiai atstovauti. Šiais metais įvykusioje Amsterdame pasaulinėje bažnyčių konferencijoje dalyvauti nepavyko, nes laiku negautas leidimas išvykti. Tačiau liutuviai evangelikai buvo atstovaujami jaunimo konferencijoje, Šveicarijoje, kur dalyvavo kun. Urdzė. Vokietijoje susikūrė krikščioniška pabaltiečių studentų sąjunga, kurioje dalyvauja liutuviai, latviai ir estai. Galima sakyti, kad krikščioniško jaunimo veikla yra gyva. Kun. A. Trakiui vadovaujant buvo surengti keli kursai jaunimo re-

liginiam ir organizaciniam darbui parengti.

Iš atstovų pranešimo paaiškėjo, kad dėl kunigų trūkumo parapijos negali būti pilnai aptarnaujamos. Kai kuriose stovyklose esama sunkumų su tikybos dėstymu, nes tikybos mokytojų nenorima apmokėti. Santykiai su katalikais visur yra geri, dažnai nuosirdūs, naudojant bendromis patalpomis pamaldoms. Pareikšta vilitis, kad tie geri santykiai ir toliau bujotų.

Vieton išvykusio į U.S.A. senjoro kun. Paupero išrinktas kun. Keleris, o vicesenjoru kun. A. Trakys, kuriam pavesta ir vadovauti krikščioniškojo jaunimo veiklai. Naujos Vyr. Bažn. Tarybos prezidiumą sudaro: Senjoras kun. Keleris, pirmininkas, vicesenjoras kun. Trakys ir gen. sekretorius Fr. Slenteris. Į Tarybą išrinkti: iš prancūzų zonos — Dr. M. Kavolis, iš

amerikiečių zonos — Dr. O. Stanaitis bei A. Klemas ir iš britų zonos — Dr. K. Gudaitis, M. Purvinas ir Gintautas. Tarybos būstinė iš Hanau perkeliama į britų zoną.

Sinodo pageidavimu, Vyr. Bažn. Taryba stengsis plačiau informuoti liutuvius evangelikus per pabaltiečių krikščionių studentų sąjungos laikraštį „Sandora“, kurio jau išėjo 3 Nr.

Sinodas praėjo kilnia ir maldinga nuotaka. Su dideliu skausmu buvo sutikta žinia, kad mūsų tautiečiai tėvynėje bolševikų nuolat persekiojami ir masiškai tremiami į Sibirą. Tuo klausimu priimta rezoliucija, kuri bus pasiųsta pasaulio bažnyčioms ir žmogaus teisių gynimo organizacijoms su prašymu greičiau sudrausti antikristo slautėjimą ir išlaisvinti pavergtus mūsų brolius.

Jo.

Skaudi nelaimė Kanados kasyklose

Kad kasyklose darbas pavojingas ir surištas su pavojumi gyvybei, netenka abejoti. Nelaimingi atsitikimai yra tenai tiesiog neišvengiamas dalykas. Tai jaučia ypatingai tie, kuriems tenka emigravus dirbti įv. požeiminius darbus.

Apie lengvesnius mūsų emigravusių tautiečių sužeidimus dažnai tenka išgirsti iš privačių laišku, kurie atelna pas mus čia į stovyklą. Tačiau šiomis dienomis mus pasiekė žinia apie skaudžią nelaimę Kanados aukso kasyklose, kur labai sunkiai buvo sužeistas šį pavasarį iš Dillingtono stovyklos emigravęs tautietis Ben. Kašinskas. Jam pačiam savo pagėjume teko apie šešis mėnesius išdirbti požemyje, tačiau be didesės nelaimės, bet lapkričio 14 d. atsitiko tai, ko visuomet prisibijojęs.

„Minėtą dieną įvyko nelaimingas įvykis — griuvo apie 5 t akmenų, kurie kluvo ant manęs ir parbloškė užgulė apatinę kūno dalį, — rašo jis iš ligoninės. — To pasėkoje kairės kojos blauzdiškai išlūžo dviejose vie-

tose, o nugarkaulis — ties juosmeniu. Dešinė koja išnarinta ir visa iki kello mėlyna. Kairė ranka per alkūnę smarkiai sumušta ir pamėlynauta veik nuo peties iki pat riešo. Atvirų žaizdų nėra, neskaitant mažų. Liko visai sveika galva, dešinė ranka ir krūtinės ląsta.“

Pirmąją savaitę po nelaimės buvusi ligoninėje sugrįžusi tik koja, bet vėliau teksią sugrįžti ir visa liemenį. Negalėdamas pasiversti nė ant šono, gulįs kaip lavonas ir valdąs tik rankas ir galvą. Kas trys val. gaunąs po 10 cm pencilio ir skausmus mažinančių vaistų. Mažiausia 3–4 mėnesius teksią išgulėti ligoninėje, tačiau tikslą padalijus dar 3–4 mėnesius atgausiąs sveikatą vilska.

Norėtųsi visa širdimi palinkėti, kad šis nelaimės išlikto tautiečio Ben. Kašinsko tikėjimas šimtprocentiškai išsipildytų, o kitų panašiose sąlygose dirbančių tokiuos nelaimės neištiktų. (2)

Nuosirdūs liutuvų tremtinių rėmėjai

Malonu patirti, kad mūsų vargai Vokietijoje randa vis daugiau mūsų brolių užuojautos Amerikoje. Aiškėja vis nauji mūsų rėmėjai, kurie daug daro mums padėti. Be visos eilės spaudoje jau paminėtų, tremtinių remiančių Amerikos liutuvų, gaunam naujų žinių apie asmenybes, kurios nuosirdžiomis pastangomis užsiterina savo nuopelnų pripažinimo ir padėkos.

Stai, iš Radviliškio klės, Philadelphia, Pa liutuvius p. Mykolas DUMSHA, pramonininkas — „Crometal“ įmonės savininkas, yra vienas tokių nuosirdžių liutuvų rėmėjų. Jis savo pinigais, darbu ir globa remia į JAV nuvykusius tremtinių dalles sudarytą Philadelphia, Pa Tremtinių Globos Draugijos lėšų tremtiniams šelpti telkimą ir liutuvų imigraciją į JAV. P. Dumsha yra jau pasirašęs per 50 darbo užtikrinimo pažymėjimų,

kurie įgalins 50 liutuvų tremtinių šeimų nuvykti į Ameriką ir ten įsikurti.

Antras pavyzdys, šį kartą buvusis tremtiniam, yra p. p. V. ir L. Mingelų šeima, tik prieš metus iš žemės ūkio darbo atvykusi į Philadelphia, Pa ir Amerikoje esanti tik 18 mėnesių. Jie abu, nors turi du mažus vaikus, sunkiai dirbdami paprasčiausią darbą ir patys būdami naujakuriai, šelpia tremtinius Vokietijoje. Visa eilė tremtinių jau gavo jų siųstus, iš savo kuklaus uždarbio sudarytus maisto siuntinius. Tiems siuntiniams p. p. M. yra išleidę per 300 dolerių. Jų paskatinimu, kelios vargingos šeimos gavo gėrą širdžių Amerikos liutuvų siųstus siuntinius.

Jie abu aktینگai, savęs atsižadėdami, dirbo ruošiant Tremtinių Globos D-jos parengimą. Jo pelnas — 1.600 dol. sunaudotas tremtiniams šelpti maistu. Kito tos draugijos parengimo pelnas — 800 dol. bus panaudotas į JAV atvyksiantiems tremtiniams remti. Šalia to, p. M. yra visos eilės liutuvų organizacijų ir laikraščių bendradarbis. Jų vargo ir pastangų dėka, 15 tremtinių šeimų parūpinta buto ir darbo garantijos. Dėl savo labdaros p. p. M. yra užverčiamis pagalbos šauksmų — tremtinių įvairių prašymų. Jų gauna vidutiniškai po 20 per dieną. Nors stengiasi kiek pagėdija, visų prašymų paten-

„BRITANIJOS LIUTUVIUI“ VIENERI METAI

S. m. lapkričio mėnesio pabaigoje suėjo vieneri metai, kaip fotostatinu būdu leidžiamas „Britanijos Lietuvis“. Per tuos vieneris metus laikraštis savo turiniu labai išstebulėjo ir dabar be jo negali apsieiti nė vienas Anglijoje gyvenas liutuvius.

dėl spausdinimo būdo tesant ribotoms galimybėms parodyti laukiamą techniką, gausiomis iliustracijomis jam suteikiama labai patraukli išvaizda. Kas savaitę leidžia D. B. Lietuvių Sąjungos Centro Va'dyba Londone, redaguoja A. J. Kaulėnas. (dp)

Prieškalėdinis laiškas apie krepšinį

MUSŲ SPORTO BENDRADARBIO

Per Kalėdas krepšinio sezonas JAV bus kaip ir įpusėjęs. Po pradinio apšilimo ir nedaug ką sakančio vietomis pasiskirstymo, daugiau išryškės vienetų pajėgumas ir žymiai drąsiau bus galima spėlioti apie pirmuojančius ir atsilikusius. Aukščiausio profesionalų lygoj, BAA, šiemet žaidžia dvylika komandų. Ma, prisidėjo stipresni keturi vienetai iš antrosios savo pajėgumu profesionalų lygos — National Basketball League. Pernykščiam meisteriui, Baltimore, kol lygos ne pyragai — iš 17 rungtynių laimėta 8. Kitam liūtiui — Philadelphia komandai (pernai II vieta, o užpernai meisteris) dar menkesnė sėkmė — iš 19 rungtynių atiteko vos 5 pergalės. Be vieno geriausių metikų, Fuls, Philadelphia šiemet įsigijo dar vieną titaną — Sadowski. Vis dėlto dvi žvaigždės dar ne komanda, o ir apskritai, be vienos išimties, visi BAA dalyviai yra apylygio pajėgumo, kas varžyboms suteikia didelės įtampos. Toji viena išimtis kaip peral, taip ir šiemet, atrodo, bus providence. Ši komanda pernai liko uodegute, laimėjusi vos keletą rungtynių, o ir šią žiemą tas pats vaizdas — kol kas iš 17 rungt. išgriebtos dvi pergalės. Bent laikina išimtis šį sezoną pabuvo Washingtonas, iš eilės laimėjęs 15 rungtynių. Prieš porą dienų Washingtonas pirmą kartą suklupo.

Rytų grupėj šiuo metu pirmauja Washingtonas (+16; —1), 2. New Yorkas (+10; —5); vakarų gr.: 1. Rochester (naujokas) — (+11; —3), 2. Chicago (+6; —3). Ši padėtis buvo gruodžio 10 d.

Prieš porą dienų teko matyti New Yorkas — Rochester. Idomus sutapimas — kai tik eini žiūrėti New Yorko komandos, ji vis pralaimi. Taip ir šį kartą — po jaudinančios baigmės Rochester nusvėrė vienu tašku ir baigė 73–72. Šį sezoną tai buvo pirmasis vizitas krepšiniui ir ne juokais suėmė liūdesių apraukta baimė, kad per 9 mėn. būsiu nuo krepšinio atpratus. Nuogastavimai be pagrindo — vyrai aiškėje užkūrė tokią kovą, kad jaudinaus nemažiau kaip per Lietuvą-Latviją (Europos pirmenybėse, Kaune). Kažkokios vidinės nuotaikos vedinas, niekad nepalaikau New Yorko, bet pasisakau už atvykėlius. Moterys su manim, tur būt, nesutiktų — newyorkiečiai dėkingos išvaizdos, nemaži elegantai, nėra nė vieno, kurio ūgis smukytų žemiau kaip 6 pėdos ir 1 colis, bet jie man primena kiek išleptą, kažkokio

autoriteto globojamą komandą. Rochester kas kita. Daugiau provincijalai, be keturių milžinų, turi ir mažesnių, savo fizine struktūra daugiau panašių į, atleiskite, Tauro ar Šančių Kovo komandos žaidikus — baltakojai, truputį aplinkę, na, žodžiu įvairiaspalviai tipai.

O žiūrovai? Daugelis, aišku, palaikė savuosius, nors atsirado nemažai tokių, kurie audrinosi už Rochester. Dargi pirmose eilėse atsiradavo tokių, kurie po Rochester sėkmės, lėkdavo nuo kėdžių, vienas su kitu susikibę sušokdavo kažką panašaus į Diko bei Dofa skotiskius šokius ir nušvitę tuo pat krisdavo į kėdę stebėti tolesnių įvykių. Šiaip žiūrovai labai įvairių pažiūrų — aišku, krepšinio atžvilgiu. Kaip visur pasaulyje, nemažai siaurų fanatikų — jie ploja, šaukia tik po savųjų žygių, o priešininkų sugebėjimus praleidžia lyg niekur nieko. Kita grupė galima būtų pavadinti trumpu žodžiu — minia. Minia, kuri romėnų laikais, bežiūrėdama gladiatorių, troško kraujo, minia, kuri, žiūrėdama krepšinio, gėdžia tik vieno dalyko — ko daugiau sia metimų. Pats žaidimas, deriniai, techninės plonybės — nesvarbu, svarbu tik — daugiau metimų, visą laiką, iš toli (įspūdingiau...), iš arti metimų! Bežiūrint minėtų ir kitų rungtynių, įsisiūbavusių pastabų, kaip: „atsirado komanda — 10 minučių daro krepšį!“ ir pan. teko prisiklausyti iki sočia.

Ne be to, kad yra — ir ne taip mažai — ir inteligentiskų žiūrovų, kurie eina žiūrėti krepšinio, bet ne žūbtūnės savųjų pergalės. Jie gerai suvokia vieno ar kito žaidiko pranašumą ir mielai ploja kiekvienam, idomesniam pasirodymui. Bendram vaizde tokie žiūrovai kaip ir dingsta — ypatingai rungtynių pabaigoj, jei pergalė kybo ant plauko, fanatikai ima viršų.

Tokio šelsmo, koks paskutinėse minutėse per New Yorkas-Rochester rungtynes, dar savo gyvenime neteko matyti nei girdėti. Metant svečiams baudas, kildavo toks triukšmas ir kauksmas, kad kauniškai įsidrąsinimai per Lietuvą-Latviją atrodė lyg varpeliai nuo kalėdinės eglutės. Žaidikai turi turėti itin stiprius nervus, ir nenustabu, jog daugis baudų tikslu nepasiekė. Skirtumas tarp Kauno ir New Yorko tik tas, kad teisėjai ne negalvojo stabdyti triukšmą. Baudos buvo metamos kuo neįprastai Madison Square Garden sienoms.

Pabaigoj tenka pastebėti, jog vienai trumpai aplūbdintai žiūrovų kategorijai amerikiečių krepšinininkai noromis nenoromis pataikauja — jau šį sezoną aukščiausioj profesionalų lygoj buvo sužaistos trejos rungtynės, kur abiejų komandų surinkti taškai siekė 200 ar net daugiau. Tai daug, nors klasiškai atskaitant laiką, ir mūsų komandų pasekmės siektų 60–70 tšk., normalios profesionalų pasekmės dažnai svyruoja taip: 87–83, 92–91, 79–75 ir panašiai. Iš pavienio žaidiko žiūmet per vienerias pirmenybių rungtynes daugiausia taškų sukalet milžinas Mikan (Minneapolis), prieš New Yorką aktyvan įrašęs 34 tšk., nors paskutiniasias 10 minučių tyčia nemetė! Toks Boykoff 1947 m. per studentų rungtynes imetė 54 tšk., o olimpinis didvyris Kurland 1947 m. kartą už Oklahoma universitetą imetė 58 tšk.!

Kestutis Čerkellūnas

Per dainas ir pasakas...

Josephine Miller (1030 Central st., Evanston, Ill.), jauna ir simpatinga panelė, tik mažam tremtinių būreliui tėra žinoma, bet labai populiari ir mėgiama liutuvų jaunimo Chicagoje. Niekas netgi, perskaitęs šią pavardę, nepasakys, kad tai liutuvaitė, — tikrai šauni ir šviesli liutuvaitė. Juzės Narkevičiūtės, gyvenime besivadinančios Josephine Miller vardu, tėveliai biržiečiai. Ji pati gi gimusi Chicagoje.

Išmokau lietuviškai rašyti ir skaityti pati su mamytės pagalba, skaitydama lietuviškus laikraščius. Dabar mamytė sako, kad aš ir už ją geriau rašau, — pasakoja Josephina.

Man neužtenka septynių dienų savaitėje, ieškau aštuntos, — skundžiasi ji. Ir ne be reikalo skundžiasi. Josephine Miller, kaip ji pati sakosi, yra viskas — net „chief cook and bottle washer“ (virėja ir plovėja). Ji yra SLA narė — priklauso Chicago's liutuvų draugijai, Balf'o skyriaus Chicagoje sekretorė, Lietuvaičių ratelio (Sigma, Epsilon, Theta Sorority) vicepirminkė, vedėja Waukegan liutuvų moterų choro, muzikinės dalies vedėja ir solistė ir aktorė Sophie Barcus lietuviškos „varkarūšų“ radijo programos, Alice Stephens Singer choro sekretorė (šis choras yra labai žymus Chicagoje, vadovaujamas p. Alice Steponavičienės), dainininkė ir solistė, akom-

paniatorė, lietuviškų laikraščių, bendradarbė, pasirašanti „Harmonijos“ slapyvardžiu.

Josephine dalyvauja daugybėje susirinkimų, kuriuose svarstomi tremtinių pagalbos reikalai, net pati didžiausiu uolumu organizuoja drabužių ir maisto siuntas tremtiniams. Ypač jaunimui, kuris su ja susirašinėja, ji stengiasi didžiausiu nuosirdumu padėti. Iš tikrųjų reikia savitėje aštuntos dienos! Reikia prisiminti, kad šį liutuvaitė 8 valandas sėdi vienoje firmoje, kurioje dirba kaip sekretorė, gi organizacinį ir visuomeninį darbą atlieka vakarais.

Daugiau rašykite Amerikos liutuvų jaunimui, — sako Josephine. Norint laimėti gyvenimo kovą, reikia daug, įtemptai ir greitai veikti. Juo labiau išskyla mūsųose tie Amerikos liutuviai, kurie šalia kovos dėl asmeninės gerovės, savo jėgas skiria ir Lietuvos laisvės kovai. Simtai tokių pasišventusių jaunųjų sesių ir brolių gyvena Amerikoje. Ju varda nežinomi, bet jų darbas neužmirštami.

Kai aš paklausiau Josephinę, ką ji žinanti apie savo tėvynę Lietuvą, ji susimąstiusi atsakė:

— Žinau apie Lietuvos gražius laukus, upes per dainas ir pasakas, kurias man sekėdavo mamytė. Norėčiau kurią dieną pati matyti visas jos grožybes. (a)

Senprūsiai buvo liutuvų dalis

MAŽOSIOS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS LAPKRIČIO 30-SIOS AKTO SUKAKTIES MINĖJIMAS BLOMBERGE

S. m. gruodžio 9 d. Blomberge liutuvų stovykla išpūdingai paminėjo 30 metų sukaktį nuo Maž. Lietuvos atsiskyrimo iš Vokietijos Kaizerio valstybės 1918 m. Programa buvo labai vykusiai paruošta. Atvyko vienas iš tų aktų pasirašiusių dalyvių — dr. V. Didžys ir skaitė paskaitą. Paskaitoje, remdamasis kalbos daviniais ir istoriniais dokumentais, įrodė, kad senieji prūsai nesudarė atskiros tautos ir buvo ta pati liutuvų tautos dalis, toliausiai apsigyvenusį vakaruose ir sunkiai kovojusį dėl savo likimo. Prelegentas už nuopelnus ir sunkią kovą dėl Maž. Lietuvos išsilaisvinimo buvo stovyklos pirm. A. Matulionio pagerbtas, įteikiant ir gyvų gėlių puokštę.

Dar kalbėjo gimn. mokytojai P. Bagdonas ir St. Tamulaitis, o moksleiviai prisidėjo su savo deklamacijomis.

Minėjimo dalyje solistė Iz. Mote-

kaitienė padainavo tris patriotines dainas, akomponuojant kompoz. Vl. Jakubėnui. K. Butkus vykusiai paskaitė ištrauką iš Ievos Simonaitytės romano „Karalius Vilius“.

Svečias iš Detmoldo — mokyklų inspekt. M. Krikščionas pasidžiaugė liutuvų visuomenės tautiniu susipratimu ir tuo entuziazmu, kurį parodė rengėjai ir dalyviai.

Maž. Lietuvos reikalams surinkta 145,50 DM, o „Krivulės“ išplatinta 64 egzemplioriai. Buvo ir tokių, kurie pirkosi net po 10 egzempliorių, norėdami išsiuntinėti savo pažistamiems į kitus kraštus.

Tenka pasidžiaugti dideliu liutuvų visuomenės jautrumu tautiniams reikalams, nes tokio gausaus dalyvių skaičiaus niekas nesitikėjo. Lietuviai mokė kovoti dėl savo tautos ir jai aukotis.

Pirmininkavo Maž. Lietuvos Tarybos A.P.B. narys Zubaitis.

Kas Vakarams žiauru, tas Sovietams natūralu

RUSŲ KARIAI BŪDAVO VAROMI PER MINŲ LAUKUS

Nieko naujo nepasakytą, bet charakteringą, kad „The Washington Post“ parašė straipsnį tema „Gyvenimas yra pigus“ ir jį išsidėjo NYHT vedamojo vietoje. Jame rašoma, jog generolas Eisenhoweris pradėjęs serijoms rašyti apie priešingumus, atvaizduodamas rusų ir amerikiečių, arba aziatų ir vakariečių žmogaus gyvenimą.

Eisenhoweris rašo, ką jam maršalas Zukovas pareiškė apie vokiečių minų laukų išvalymą. Rusai, esą, darė taip, lyg ten nebūtų buvę jokių minų. Ir tai buvę padaryta su savo pėstininkais. Nieko nebuvo padaryta toms minoms pašalinti ar išsproginti. Taigi, per minų laukus buvę siunčiami rusų pėstininkai. Ir kai jie jau buvę jas perėję, palikdami savo lavonus minų laukuose, tada buvusios prieštankinės minos surankiotos ir paleisti tankai.

Kitame pasikalbėjime gen. Eisenhoweris pareiškė rusų maršalui, kad amerikiečiai vokiečių belaisvius taip maitina, kaip ir savo kareivius, norėdami išvengti vokiečių atsiliepinimo, kada amerikiečiai patektų pas juos. Zukovas tai išgirdęs pareiškė: „Kodėl rūpinatės vokiečių palimais vyrais? Jie jau kapituliuavo ir negalės daugiau karlauti?“

Toliau rašoma, ar tokios rusų revellacijos dėl skirtingo individo ar masinio gyvenimo supratimo nieko neįmoko, ko mes nežinotume. Tai sukrečiantį padėtis vakarų galvose, kad rusams, kiniečiams ar daugiausia aziatams yra normalus reiškinys. Tarp jų ir taikos metu gyvenimas vertinamas nebrangiai. Nėra ko laukti, kad jie gelėtų staigiai pasikeisti karo metu. Žmogaus gyvenimas jiems yra išlaikęs kreditas karo reikalams, bet šlaip žmonės nėra svarbesni, negu penimi gyvuliai skerdimui.

(Sitoks amerikiečių vertinimas apie rusų mentalitetą, jų humanizmą yra labai svarbus įnašas ir Sovietų Sąjungos režimo pažinimui. Reikia su pasitenkinimu konstatuoti faktą, kad pasaulis pradeda Sovietus vertinti taip, kokie jie iš tikrųjų yra ir kaip jie reikia vertinti).

UŽGAULIAI KALBA WÜRTEMBERGO-BADENO MINISTERIS

Vokiečių reakcija prieš JAV okupacines vadovybes pareiškima apie „laisvų žmonių“ kūrimą Vokietijoje pasiekė kulminacinį punktą. Tokios reakcijos amerikiečių vadovybė nesilaikė per visą okupacijos periodą. Laisvųjų žmonių kūrimo idėją pasipriešino visi vokiečiai. Ta proga Württembergo-Badeno ministras p. Maier per amatininkų susirinkimą pareiškė, kad atėjus laikas amerikiečiams atsakyti nuo instruktyvimo valdymens visose vo-

kiečių gyvenimo fazėse. JAV kariai gubernatorius turi balgti savo pamokas vokiečiams.

„Mes žinome daug daugiau apie tuos dalykus. Jei kalbėti apie vokiečių amatininkų darbą, mes tikrai daugiau žinome apie juos, negu jūs amerikiečiai. Nemanykite, kad mes esame kvaltesni, negu mes iš tikrųjų esame. Nemanykite jūs, amerikiečiai, kad jūs esate gudresni ir geriau

patyrę, negu jūs iš tikrųjų esate“, kalbėjo audiencijoje ministras Maier. Minia plojo.

Iki šiol nė vienas vokiečių negalėjo atidaryti krautuvės, fabriko, įmonės, jeigu jis neturėjo leidimo, nors jis būtų ir pasiruošęs ir sugėbė, ir finansiškai pajėgus. Kuo baigsis ši pirmoji vieša vokiečių reakcija, tuo tarpu dar neaišku. (NYHT/m).

Italijos prezidentas aplankė Popiežių

Italijos prezidento Einaudi apsilankymo proga pas Popiežių Pilų XII buvo surengtos ypatingos viduramžių ceremonijos. Pirmasis nekarališkosios giminės Italijos vadas, prezidentas, formaliai atvyko į Vatikaną ir buvo priimtas su visa pagarba. Priėmimas truko 30 minučių mažoje sosto salėje.

Vienuolika karabinierių kuopų pilnoje aprangoje išsikišo „Susi draugavimo alėjuje“ įeinant į Sv. Petro baziliką. Ant Italijos ir Vatikano sienos Vatikano gubernatorius Camillo Serarini pasveikino prezidentą, kurį lydėjo užsienio reikalų

ministras grafas Sforza ir Italijos ambasadorius Vatikanui p. Sorogno. Sveicarų sargyba, apsirengusi 16 amžiaus rūbais, kurie buvo nustatyti Michelangelo, buvę vokiškai sukomanduoti dėmesio. Rūmų garbės sargyba tamsiai mėlynos spalvos uniforma išsisklaidė Vatikano salėse ir laiptuose. Įeinantį prezidentą pagerbė ginklu su durtuvais. (Paskutinis Italijos valdžios galva, karalius Emanuelis III aplankė Vatikaną 1939 m. Musolini nesilankė pas Popiežių). Buvo sugiedoti himnai — Italijos ir Vatikano. Paskui aukštieji svečiai lankėsi Sv. Petro Bazilikoje. (UP/m)

Išvairios žinios

● Italų delegacija sudarė su sovietų vyriausybe Maskvoje keletą sutarčių, kurios liečia abipalius prekių mainus, reparačių mokėjimą ir pagaliau italių laivų pagal talkos sutartį perleidimą Rusijai.

● Trumanas paprašys naują kongresą pakelti algas svarbiausiems kabineto pareigūnams. Jo siūlymu, algos turėtų būti pakeltos nuo 15.000 iki 25.000 dolerių metams. (HT)

● Pan-Amerikos Unija suaukė Amerikos kontinento valstybių užsienio reikalų ministrų konferenciją ir paskyrė komisiją, kuri turi atstatyti ramių Costaricos valstybėje, kur neseniai įsibrovė kaimyninės Nicaragva kariuomenė ir vyksta kovos.

● Sovietų kontroliuojamas Berlyno radijo stoties stiebai buvo prancūzų sektoriuje. Kadangi jie savo aukštumu trukdė lėktuvams, aprūpinantiems oro keliu užblokuotus vakarinius sektorius, prancūzų karinės valdžios įsakė pionieriai abu stiebus sunaikinti, išsprogindami juos. Sovietų kontroliuojama radijo stoties vadovybė buvo iš anksto apie tai perspėta. Kelias valandas ketvirtadienį transliacijos nutrūkus, sovietų Berlyno radijas vėl veikė normaliai.

● Prancūzija įteikė protesto notą Rumunijai, nes pastaroji pasiūlė uždaryti Prancūzijos konsularines įstaigas Rumunijoje.

● Trys vakarinių Vokietijos zonų kariniai gubernatoriai svarstė Vokietijos okupacinio statuso projektą, tačiau nepriešingai vieningos nuomonės, projektas praėjus ketvirtadienį grąžintas JAV, D. Britanijos ir Prancūzijos vyriausybėms.

● JAV karo ministras p. C. Royall, būdamas Graikijoje, spaudos konferencijoje pareiškė, kad JAV toliau padės Graikijai ir kad Trumano doktrina esanti labai gyva. Iš Graikijos ministras p. Royall išvyko į Ankarą. (UP)

● Galutiniais domenimis, prezidentas Trumanas per rinkimus gavęs 24.104.548 balsus, arba 49,5%, o T. Dewey — 21.969.625 balsus, arba 45,1%. J. Thurmond gavo 1.169.312 balsus, gi Henry Wallace — 1.156.856. (AP)

● Čekų viešoji opinija komunistinio respublikos prezidento Gottvaldo kalbą vertina aukščiausiu negu Stalino, Maksim Gorki ir amerikiečio H. Fast. (Ar jiems nereikės pakeisti šis nusistatymas, tenka suabejoti).

● D. Britanijos princesės Elžbietos ir Edinburgo kunigaikščio sūnaus krikštynoms pagamintas pulkus kepynų svėrė 37 svarus. Jam suaudota 80 kiaušinių, 11 svarų riebalų, 25 svarai vaisių, 8,5 svaro miltų ir visokių priedų.

● Norvegijos parlamentas pritarė užsienio reikalų ministeriui bendradarbiauti Skandinavijos kraštų gynyboje, bet Atlanto Unijos reikalas esąs dar nepribrędęs. Komunistai balsavę prieš šį pareiškimą. Gynibai parlamentas paskyrė 112 mil. kronų, komunistai pasisakė prieš jį.

● D. Britanijos ministras McNeil pareiškė parlamente, kad „Jak“ naikintuvai yra Sovietų ir jie naudojami Palestinoje. (AP)

● Sovietų Sąjunga, praneša AP, paskolins Čekoslovakijai aukso ir „laisvų devizų“, kad ji galėtų pirkti reikalingų žaliavų Vakaruose, nes Sovietų pažadėta ekonominė parama nespėjo. Apskritai, Čekijos ūkis smarkiai regresavo.

● Turkijos kriminalinis teismas tris mėnesius nagrinėjęs bylą, kurioje buvo kaltinami keli lėktuvų pabėgę bulgarai, lėktuvu nušovė komunistą ir pilotą, kurie priešinosi vykti į Turkiją. Teismas pripažino juos nekaltais, nes jie tai įvykdė politiniu sumetimais, norėdami išvengti teroro. (UP)

IRO parengia po 2000 DP kas savaitę emigruoti į JAV

Emanuel Celler, kuris laikomas būsimuoju JAV reprezentaciniu rūmų juridinio komiteto pirmininku, kaip informuoja „Die Neue Zeitung“ iš Washingtono, pareiškė spaudos atstovams, kad jis pateiks naują įstatymo projektą. Jo planuojama, kad JAV turėtų per ateinančius dvejus metus įsileisti 400.000 DP.

Paskutinis DP transportas į JAV iš Hamburgo išvyko, kaip informuoja IRO, šio mėn. 13 d. Juo išskeliavo 825 asmenys. Stambesnės tautybių grupės buvusios šios: 169 lenkai, 61 be pilietybės, 37 lietuviai (prof. Stp.

Kolupaila ir kt.), 12 čekų, apie kitus nutyliama.

Nuo spalio 21 d. iki paskutinio transporto pagal naują DP imigracijos įstatymą yra jau 2464 DP išgabenti į JAV. IRO įstaigos dabar kas savaitę paruošia dokumentus maždaug 2000 DP ir tikisi sausio mėn. išgabenti 3400 DP. Nuo vasario vidurio, manoma, bus gabenama jau po 2000 per savaitę.

Paskutinę savaitę iš viso 4900 DP yra palikę Europą. Iš jų 1475 išvykę Kanadon, 1200 — Australijon, 825 — JAV, 422 — Venecuelon, 150 — Turkijon ir 102 — i Marokn.

„Nacių Pragare“

„Mūsų Kello“ ką tik išleistoji knyga, J. Grigolaičio kančių išgyvenimai hitlerinio koncentracijos lageriuose, pavadinta „Nacių Pragare“, jau yra išsiuntinėta platintojams ir dar prieš šventes skaitytojais galės ją nusipirkti. 240 psl. didelio formato knyga kainuoja tik 4,— DM. Knyga įbro-

šiuruota patraukliame viršelyje, todėl labai tinka ir kalėdinėms dovanoms į užjūrį.

Platintojai, kuriems atsiųsto kiekio nepakaks, o pavieniai skaitytojai, kuriems nėra patogų pasiekti mūsų platintojus, tuojau siųskite užsakymus „Mūsų Kello“ adresu. Pavieniai prašomi pinigų atsiųsti iš anksto.

MUSŲ KELIAS

VISUOMENĖS ŽINIAI

LTB Württembergo-Badeno Apygardos Komitetas yra atspausdinęs keletą mokykloms tinkamų vadovėlių, kurių tiražas jau yra išsemtas. Apygardos Komiteto žinioje, Tübingen, Schellingstr. 9, dar yra anglų kalbos gramatikų — V. Kamantausko, Tikybos vadovėlių „Tėve Mūsų“ ir gražiai spalvotai iliustruotų vaikams knygelių eilėmis su kietu viršeliu — „Vyturėliai Laukuose“. Si knygelė yra tinkama vaikams dovanai ypatingai Švenčių proga.

Šias knygas Apygardos Komitete galima gauti papiginta kaina. Anglų kalb. gramatika — V. Kamantausko kainuoja tik 2 DM., „Vyturėliai Laukuose“ 1,50 DM ir „Tėve Mūsų“ 1 DM. Spaudos platintojams ir užsakiusiems didesni kiekį pavieniai asmenims daroma nuolaida.

Württembergo Apygardos Komitetas

Ieškoma KANTRIMAITĖ Stasę, gyvenusi 2711 DP Camp „Curchill“, 800 Contr. Unit, (20) Lehigh/Hann., Vokietijoje. Manoma, kad ji gali būti išvykusi į Kanadą ar kur kitur.

Zinančiuosius prašoma pranešti Amerikos lietuvių laikraščio DIEVA Redakcijai, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio, USA, arba rašyti šio laikraščio Redakcijai.

Šis 10 psl. „Mūsų Kello“ numeris, kaip kalėdinė dovana, skaitytojams duodamas ta pačia kaina. Redakcija

● Iš Jugoslavijos išvyko jau beveik 1/2 visų žydų į Palestiną. Neseniai dviems laivais išvyko 3.500 žydų. Žydams leidžiama pasiimti visus daiktus: baldus, brangenybes ir visa, kas galima pasiimti. Istorinis žydų judėjimas. Dabar paliekami dar gydytojai ir kitokie specialistai. Net iš kailių išleidžiami nusikaltę žydai. ● Italijos užsienio reikalų ministras grafas Sforza atvyko į Prancūziją, kur jis kalbėjosi su užsienio reikalų ministru Schuman. Manoma, kad bus aptarta muitų unijos ir kiti klausimai. (AP)

Skelbimai dar priimami

MUSŲ KALENDORIUS 1949 metams, redaguotas A. Merklio, jau atspausdintas, bet jo išėjimas bus atliktas tik po Švenčių todėl, kad norime patenkinti suinteresuotuosius dėl patalpinimo įvairių pranešimų ir skelbimų, kurie bus spausdinami atskirame lankė.

I gausius paklausimus pranešame, kad MUSŲ KALENDORIJE talpinami ne tik Knygų Leidyklų, meninių išdirbėjų imonių, kutūrinių įstaigų, chorų, bei ansamblių metrikacinių laisvųjų profesijų asmenų, kaip advokatų, dailininkų ir kt., trumpi pranešimai apie jų veiklą tremtyje. Taipgi priimami skelbimai žurnalu bei laikraščių, išeinančių tremtyje ir

užsienyje. Kadangi MUSŲ KALENDORIUS pasiekia visus pasaulio lietuvius, pastariesiems prasminga nurodyti savo atstovybes užsienyje.

Iš suinteresuotųjų paklausimų sprendžiame, jog skelbimų bei metrikacinių pranešimų suplausk nemažas skaičius, todėl jiems vieta papiginama: už pilną puslapį imama tik 50,— DM, o už laisvųjų profesijų asmenų trumpus pranešimus tik 10,— DM.

Kadangi tuojau po Švenčių MUSŲ KALENDORIUS turi būti išsiuntinėtas, tai suinteresuotuosius prašome iki Švenčių atsiųsti mašinėlė parašytus tekstus MUSŲ KELIO adresu.

Užsiprenumeravę iš anksto, MUSŲ KALENDORIUS gaus už 2,— DM.

Sovietai viską ima, bet nieko neduoda

LORDO VANSITTARTO ĮSPĖJIMAS

Šių dienų tarptautinėje politikoje įsivyravo, didžiausia disharmonija, kuri išplaukia iš sutarčių nevykdymo, duoto žodžio nepildymo. Ypač ryški Sovietų Sąjungos laikysena, kuria jie slekia viską, kas galima, paimti ir nieko neduoti kitiems.

Štai Italija pagal talkos sutartį turi perleisti Sovietams 33 laivus, kaip reparačijas, ir dar išmokėti 100 milijonų dolerių pinigais ar prekėmis, Italija, sudarydama prekybos sutartį su Sovietais, pasižadėjo minimus laivus perleisti ir reparačijas išmokėti prekėmis, gaunant iš Sovietų reikiamų žaliavų. Į tokį vyresnybės nusistatymą labai smarkiai reagavo britų aukštųjų rūmų narys lordas Vansittartas. Jis rašo Daily Mail: „Sovietų Sąjunga gyvenime niekad nėra išpildžiusi savo įsipareigojimų. Dar daugiau — Hitleris ir Stalinas yra dvyniai šuo atžvilgiu. Kokią žemišką teisę tada turi Sovietų Rusija laukti, kad kiekvienas kitas visada išpildytų sutarties įsipareigojimus jos atžvilgiu?“

Italijos laivų grąžinimo klausimu lordas taip rašo: „Italija neturi grąžinti nė vienos laivo tonos Rusijai. Jei ji grąžintų, ji būtų laikoma įvykdžiusi nusikaltimą prieš Vakarų Uniją ir Vakarų civilizaciją. Ji netyčia padėtų Kremliaus numatomam karui pasiroditi. Jei britų vyriausybė ne-

simtų pasakyti Italijos vyriausybei, tegul britų visuomenė pati pasirūpina ir pastebi Italijos visuomenę, kad esamose aplinkybėse bet koks karo laivų perleidimas mūsų priešams būtų aktas nedraugiškas. Aš tikiu, kad Italijos vyriausybė pastebės šį įspėjimą.

Italijos spaudoje taip pat jau pasirodo balsų prieš šį žygį, prieš laivų grąžinimą Sovietams. Dar daugiau, Sovietų satelitai nevykdė talkos sutarčių dėl kariuomenės kiekio nustatymo. Visi Balkanų kraštai jau seniai yra peržengę nustatytas ribas, kai Italija negalinti apsaugoti savo sienų blogiausiu atveju, nes ji laikosi nustatytų taikos sąlygų. Šito akiuvaldoje nenuostabu, jeigu lordas Vansittartas sako: nė vieno laivo mūsų priešams. (ja)

Redakcija straipsnius taisy bei trumpina savo nuožiūra ir nesunaudoję rankraščių nesaugo.

● Už skelbimų turinį redakcija neatsako. ● Užsąjautos, sveikinimai ir skelbimai bei pranešimai iki 10 petito eilučių — 5,— DM. toliau už kiekvieną eilutę po 50 pf. ● Paleiskojimo skelbimai privalo būti apmokėti už kiekvieną paleiskojimą asmenį po 1,— DM. ● Už skelbimus ir paleiskojimus pinigai siunčiami kartu su tekstu. ● Platintojai už surinktą prenumeratą ir parduotus paskirus numerius gauna 10% nuolaidos. Laikraščio grąžinimai venginti. ● Prenumeratos mokėstis su pašto ir ekspedicijos išlaidomis viename mėnesiu 3,— DM, užsienyje dvigubai.

Printer: Verlagsanstalt Manz, Dillingen/Donau. — Population to be served: 20.000.

MUSŲ KELIAS

Išleina trečiadieniais ir šeštadieniais

Dillingen a. d. Donau, Kapuzinerstr. 16

Vyr. Redaktorius D. Penikas

Redaktorius AL. Laikūnas.

Lithuanian Newspaper „OUR WAY“, Semi-Weekly. Authorized by EUCOM HQ, Civ. Affairs Division. Authorization No. UNDP 205. Circulation 4000.

MŪSU KELIAS

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

BALFas gyvina savo veiklą

DIREKTORIATE PASITVIRTINIMAI

BALF PIRMININKAS WASHINGTONE

Gruodžio pradžioje BALF pirmininkas kun. Končius, išdėstė A. S. Trečiokas ir J. Valaitis lankėsi Washingtone. Ten vyko National Catholic Resettlement Council suvažiavimas. Tame suvažiavime BALF

pirmininkas labai energingai gynė visų lietuvių emigracinius reikalus. Ta pačia proga buvo lankytasi ir kitose emigracijos reikalus tvarkančiose įstaigose. Esą patirta svarbių informacijų ir tikimasi, kad dėl to BALFo veikla imigracijos reikaluose galės padaryti reikimą pažangą.

B. Vargės

Šių metų BALF seime buvo išrinktas naujas BALF direktoriatas. Į jį buvo išrinkta 21 direktorius. Tie 21 direktoriai buvo sudaryti šiuo principu — keturios srovės: tautininkai, katalikai, sandariečiai ir socialistai davė po 5 atstovus. Gi pirmininkas išrinktas visų bendrai ir juo buvo kun. Končius. Toks rinkimo principas buvo prieštaringas po to, kada katalikai reikalavo, kad iš jų tarpo būtų parinkta 6 direktoriai, gi iš kitų srovių po penkis.

Direktorių tarpe, greta 19 Amerikos piliečių buvo išrinkta du tik kiti atstovai tremtiniai ir nepiliečiai — Vincas Rastenis ir K. Balčiauskas. Dabar paaiškėjo, kad labdarininkų organizacijoms šiuo atžvilgiu įregistruoti įstatymai griežtesni, negu biznio organizacijoms, ir jose direktoriatai gali būti tik piliečiai. Jei organizacijoje yra ir nepiliečiai, tokiu atveju organizacija nustoja visos eilės vertingų privilegijų. Apie tai sužinoję išrinktieji tuoj padavė atsistatydinimo pareiškimus, kad nepadarytų BALFo sunkumų. Į jų vietą likusieji direktoriai, remdamiesi BALFo įstatų VI str. 3 punktu, artimiausiu laiku išrinks kitus direktorius.

BALF ATSTOVO J. VALAIČIO KELIONĖS DOKUMENTAI SUTVARKYTI

Mus informuoja, kad BALF atstovo Jono Valaičio visi kelionės dokumentai jau sutvarkyti ir artimiausiu laiku jis iškeliaus į Europą. Prieš vykdamas nori gauti informacinius davinius iš pirmųjų šaltinių, kad vėliau sėkmingiau čia Europoje galėtų įsijungti į emigracinę darbą.

BALF CENTRAS RAGINA SKYRIUS Į AKTYVESNĘ VEIKLĄ

Šiuo metu BALF vykdo piniginių vajų. Iki šio laiko vajus ejo lėtokai ir dėtų vilčių nepateisino. Iš BALF centro pusės dedamos pastangos BALF vajui išjudinti, o drauge ir visai BALF veiklai suaktyvinti. Tuo tikslu centras nori įkinkyti į BALF akciją visą lietuvišką visuomenę. Išleistame bendraraštyje sakoma, kad vietos BALF skyrių valdybos tuoj sudarytų iš visų lietuviškų organizacijų piniginių vajaus komitetus, į akciją įkinkytų lietuviškąją spaudą ir radiją, vajų pradėtų gerai paruoštomis iškilmėmis, vėliau būtų aplankyti visi tautiečiai ir pakviesti paremti BALFo darbus.

Mažoji lietuvišė džiugiasi savo Kalėdų eglute

Nuotr.: J. Galdžio.

Tyliąją naktį...

Pro taip rūškanus, tremtinio našta prisilėgus, debesys matau danguje spindinčią žvaigždę. Sakytumėt — tai kalėdinė žvaigždė, kuri anuomet tris išminčius iš tolimos šalies vedė pagarbinti tyliąją naktį gimusiojo. Vedė vargų ir skurdo sukaustytą lūšnėlę, kurioje buvo gera ir jauku. Ten šią naktį gimė Kūdikis, kurio vardas Jėzus — Dievas. Ten gimė Išganytojas, kuris savo šventu krauju aukodamasis atpirko žmogaus kaltes. Ten klūpojo tūkstančiai nematomos dangiškosios kariuomenės ir garbino jį giedodami: „Garbė Dievui aukštybėse — ramybė geros valios žmonėms žemėje.“ Išminčiai ten atėjo, tos nuostabios žvaigždės vedini, gi skurdžiai piemens rinkosi neraginami. O priejė ir parpuolė ant kelių, pagarbino jį — Dievą, Viešpatį, Karalių!

Šiandien ir mes dailomės tos žvaigždės, kuri mums šviestų tolimąjį kelią gimton žemėn, kurioje mes palikome savo, nepramanytą, prakartę paguldę ir vystyklaus suvystytą... Mes norime ir trokštame tos neišmatuojamos ir neįkainuojamos amžinosios laimės. Ten mums savas ir mielas gimęs Kūdikis, Dangaus ir žemės Karalius — Viešpats... Ten neaprašomai jauki istorinė stalinėlė, ten toks artimas kodų dūmas...

Dėja, nei akimis tai užmatoma, nei rankomis pasiekiama. Šiandien mūsų gimtojoje žemėje vaikšto Siaubas, kuris taip duosniai dalina kolchozus, koncentracijos stovyklas, ka-

lėjimus, kulkas, Sibirą, katorgą ir mirtį...

Siaubios tai dovanos. Širdį perskrodžias klaukimas. Už ką tas skausmingasis sopulis? Kam tas iki ašarų gaudus skundas:

„Ar tu mano dvasios girdi graudulingą raudą?
Ar jauti, kaip sopą širdį,
Krūtinėj man skauda?“

Verkia šią tyliąją naktį visa Lietuva, o senelis Nemunas tvinsta nuo ašarų ir tyliai susimastęs plaukia tolyn, lyg norėdamas nunešti pasauliui liūdnąją žinią... kruviną...

Mums beliko ašaros ir skundas, kuris įkyriai skverbiasi pro miškų glūdumas. Mes klausiam:

„Kur rast mums, kur rast tą dieviną paparčio žiedą,
Kurio ieškom ištisom juodom naktim,
O juodi krankliai maršus liūdnus gieda
Ir neberandam kelio ateitin.“

Jie ejo ir žuvo. Tūkstančių jau neberasim ir gimtoji žemė nebesuflksim šią tyliąją naktį... Tėvai — vaikai, vaikai — tėvai, žmonos — vyrų, mergelės — mylimųjų!...

Vietoj palaimintosios žvaigždės mūsų pasamojėje šmaizuoja vėlės ir klausia viena kitos:

— Iš kur tu?
— Pažinau?...

— Pažinau. Bet tavo gelsvos kasos pajudo, tavo melynės, lyg tėviškos dangus, akys patamsėjo, bet juk tai tu?

— Taip, aš!
— Iš kur tu?
— Aš nuo Altajaus.
— O aš nuo Atlanto...

Ir skrenda jos abi dangun savo vargo ir sielvarto išpasakoti. Žemėje viskas išmirę. Nei medžių, nei namų. Tik pelenai ir vėjas... Danguje tarp šaltų spinksinčių žvaigždžių nematyt palaimintosios žvaigždės, kuri į kiekvieną pastogę atneša šilumą, o į kiekvieną širdį meilę.

Tyliąją naktį negirdėt palaimintosios giesmės, nešančios geros valios žmonėms taiką ir ramybę. Tyliąją naktį sukausto širdį skausmas ir vien tik sūrios, per skruostus riedančios, ašaros įprasmina gyvent. Tyliąją naktį eglaitės žvakučių žiburėliuose įskaitai, žmogau:

„Kad ne mums tai mirtį ruošia,
Ne mums šį eisena.
Mums laisvi vėjai ošia
Ir pergales daina!“

Tyliąją naktį mes, įsiklausę į stūgaujantių vėjų, bent dvasioje juntame palaimintos žvaigždės nuostabiąją galią, kuri liejasi iš mūsų krūtinų pagarbos himnais Tam, kuris atėjo naujam gyvenimui prikelti. Gloria in excelsis Deo!

Jonas Rūtenis

Mūsų bendradarbiui
MYKOLUI BARCEVIČIUI,
jo dukrelei **EVELINAI** mirus,
reiškia giliausią užuojautą
Dorinstadto lietuvių stovyklos
vadovus ir tarnautojai

Skausmas paguodos vietoje

Netikėta ir nemaloni kalėdinė žinia pasirodė spaudoje. Tai Sv. Sosto Delegatūros įstaigos uždarymas ir jos likučių bei pėdsakų likvidavimas arba sunaikinimas. Tokių šventėms „dovanų“ katalikiškoji lietuvių tremtinių bendruomenė ne tik nesitiki, betgi negalėjo net ir pagalvoti, kad toks skaudus smūgis ištiks tremtinius, kurie Sv. Sosto sudarytosios Delegatūros užuovėjyje rasdavo moralinį sutvirtinimą. Kokie vėjai čia galėjo padvelkti iš pietų? Nejaugi amžius kartosis Šventojo Rašto žodžiai: „Jei tau kas duos per veidą, atsuk jam ir kitą.“ Ištrėmimas yra bausmė ir šioji bausmė ne tik nemažinama, bet dar labiau didinama. Nejaugi tik lietuviai yra tokie nusikaltėliai?

Lietuvių tremtinių katalikiškoji bendruomenė nesikišdavo į Sv. Sosto pareidymus. Gal būtų ji nesikiš ir dabar. Bet padarytos žaizdos tautos grupei, kuri kenčia pažeminimus nuo pasaulietiško vadovybių — negalės neatsiliepti į jos vidinį nusiteikimą per šventes, Kristaus gimimo dieną. Užot sulaukus paguodos, kaip Kristus skelbė: Ramybę geros valios žmonėms ant žemės, — susilaukėme rūstaus veido išraišką, kuri lydės tremtinius jų sunkiausioje valandoje. Kristus liepė ieškoti prarastosios avies, paliekant 99, šiaandien toji prarastoji avis ne tik neieškoma, bet ji pasmerkiama mirtiesi.

Jei katalikai būtų savo darbais priartėję prie Kristaus mokslo ir jo pavyzdžių, nereikėtų šio klausimo kelti, nes kas vyksta iš aukščiau, vyksta su Dievo žinia. Bet mes savo

prigimtimi esam žmonės ir todėl kaip žmonės norime ir žmoniško traktavimo. Žmogui liepta rūpintis pačiam, o tada ir Dievas jam padeda. Todėl šis dėsnių ir leidžia mums, tremtiniams, pasisakyti, šios skaudžios žinios ištiktiems.

Sv. Sosto padarytas žygis neteikia mums vilties ateičiai. Katalikiškoji visuomenė turi teisę paklausti mūsų dvasios vadovus, kurios priežastys privertė suteikti mums šią nemalonią kalėdinę „dovaną“. Delegatūros buvimas niekam skersai kelio nestovėjo. Ji lengvino Bažnyčios apaštalavimo darbą ir teikė tremtiniams paramą emigracinėje srityje. Šis moralinis smūgis lietuvių tremtinių bendruomenei perdaug skaudus. Kad visuomenė būtų ramė ir kad be reikalo ji nepriekaištautų Sv. Sostui dėl tokios bausmės, kurios padariniai sieks toli einančių pasekmių ateityje — pageidautina aiškumo iš mūsų dvasinės vadovybės tremtyje. Tik aiškus ir viešas atsakymų dvasiškių žodis gali lietuvių tremtinių lietuviškąją katalikų visuomenę nuraminti, nors sudarytas kartėlis pasiliks ilgai laikams.

Tikėdami sulaukti aiškumo ir viešumo, Sv. Kalėdas ir Naujuosius Metus praleisime su dideliu dvasiniu skausmu, kuris palietė mus su lietuvių aukštosios dvasinės vadovybės nušalinimu nuo garbingai eitųjų pareigų. Tikėsime, jog padarytos dvasinės skriaudos bus tinkamai rūpuliotos ir mūsų dvasinių bei pasaulietiško reikalų tvarkymas vėl bus sunormuotas be skriaudos ne tik katalikiškajai, bet ir apskritai lietuvių tautinei bendruomenei.

Sventiniai sveikinimai ir linkėjimai

Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Centro Komitetas nuoširdžiai sveikina visus Brolius Tremtinius, Tremtinių Bendruomenės ir visų kitų organizacijų darbuotojus, visus Lietuvių Bendruomenės padalinio Vadus, Darbo ir Sargybų Kuopų vyrus Sv. Kalėdų **NAUJŲJŲ METŲ** proga.

Linkime, kad kiekvieno lietuvių širdyje rusėtų Lietuvio Partizano ugnelė, kurioje pasaulio dalyje jis beatsidurtų.

Jeigu mes ryžtingai toliau kovosime, tautinius, visuomeniškus reikalus statysime aukščiau už savo asmeniškus — mūsų išsivadavimo kova bus laimėta.

LTB CENTRO KOMITETAS

LIETUVIAMS KULTŪRININKAMS

Kalėdų ir Naujųjų Metų šventėse sveikiname visame pasaulyje pasisklaidžiusius lietuvių kultūros darbuotojus, nenuilstančių darbų, pasiaukojimu dirbančius šviesesnel gražesnel mūsų visų ir mūsų Tėvyinės Lietuvos ateičiai ir gerovė.

LIETUVIŲ KULTŪROS FONDAS
ST. KOMITETAS

BALFo įstaigos Europoje vardu Šventųjų Kalėdų ir Naujųjų Metų proga sveikina Seses ir Brolius lietuvių, linkėdami Jūsų sunkiame gyvenime išvermės ir greičiau sulaukti laisvės bei geresnių gyvenimo dienų.

IZABELĖ ROVAITĖ

Mielus Collegas žurnalistas, kurie savo plunksna guodžia tautiečius tremtinius ir aktualina Lietuvos bylą, sveikina penktųjų tremtyje Kalėdų Šventųjų proga

L. ŽURNALISTŲ S-GOS VALDYBA

Liet. Tautinio Meno Ansamblio „ČIURLIONIS“ Kalėdų šventųjų proga nuoširdžiai sveikina lietuvių tremtinių bendruomenę.

DIDŽIAI GERBIAMUS AUTORIUS, BENDRADARBIUS, PLATINTOJUS IR SKAITYTOJUS.

Kalėdų ir Naujųjų Metų proga nuoširdžiausiai sveikina.

Ledykla „PATRIA“

Sesės ir Broliai, išsiblaškiusius plačiame pasauly, sveikiname Sv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga, linkėdami nepalūžti ir išlikti savajai tautai, gyvenant svetimuose kraštuose. „Skautiškojo Taku“ Redakcija

MIELUOSIUS SAVO BENDRADARBIUS, SKAITYTOJUS IR PLATINTOJUS, VARGĖ SULAUKUSIUS

PENKTŲJŲ KALĖDŲ ŠVENTIŲ

TREMTYJE, NUOŠIRDŽIAI SVEIKINA

MŪSŲ KELIO REDAKCIJA

Isteigia „Dirvos“ atstovybė Vokietijai

Pranešame, kad didžiausias USA lietuvių savaitraštis **DIRVA**, einas 33 metal Clevelande, įsteigė savo nuolatinę atstovybę Vokietijai.

Atstovybėje tuoj galima užsiprenumeruoti **DIRVA** 1949 metams.

Prenumeratos kaina Vokietijoje:

Metams 32 DM
Puseli metų 17 „
Trims mėnesiams 9 „

Atstovybės adresas

Balys Galdžiūnas,
(14b) Pfullingen, Goethestr. 23